

U

LIOPILAS LEHT

9

MIHKLIKUUL 1933

I^{SE} JÄRGU SEGU - MADAL HIND -
TÄIESTI OMAPÄRANE MAITSE

Regatta

Laferme

TELLIGE ELAV TEADUS

9 krooni eest 12 krooni asemel ja võtke sellele kaasa kuni 10.000 sendiline raamatukogu!

Miks tellida Elavat Teadust?

Seepärast,

- 1) et saada ajakohast ülevaadet moodsa elu tähtsamaist küsimusist,
- 2) et ära hoida suurte ja kallite teoste ostmise vajadust,
- 3) et Eestis ainult ELAV TEADUS pakub neid teadmisi lühidal ja kõigile arusaadaval kujul,
- 4) et ELAV TEADUS on pildirohke, nägus ja odav: aastakäiguna maksavad 12 raamatut üksikostu hinna 12 krooni asemel ainult 9 krooni, s. o. 75 senti iga üle 100 lk. suurune teos.

Mida pakuvad Elava Teaduse 1933 aastakäigu seniilmunud numbrid?

Teos inimeste iseloomu tundmisest nende välimuse järgi Kehaehitus ja iseloom (Nr. 13), laste kodusest kasvatast Lapsepõlv ja iseloom (Nr. 19). Elu ja inimese põlvnemine (Nr. 15). Ülevaade Eesti avaliku elu tähtsamaist saavutistest ning sündmustest läinud aastal Eesti kroonika 1932 (Nr. 16) ning praegusaja põnevamat küsimust käsitlev Parlamentarism ja Eesti põhiseadus (Nr. 17). Keemia kui tehnika aluse arengut tutvustab Tehnika võidukäik I. Haruldaselt sooja vastuvõttu on leidnud Iluaiaid ja kodu ümbruse kaunistus (Nr. 18) ning ainus „moenarrusteta raamat“ moodidest Rõivastuskunst ja mood (Nr. 20). Järgnevad Enesearendus ja edasiõppimine (Nr. 21) ning teised sama huvitavad numbrid.

Elava Teaduse tellijad, kes oma tellimised ära saadavad hiljemalt 23. oktoobriks, saavad ergutuspreemiaks

50.000 sendi väärtuses raamatuid

oma valiku järgi. Raamatud jaotatakse tellijate vahel kogudena: 1 preemia 10.000 s., 2 preemiat à 5.000 s. ja 10 preemiat à 3.000 s. eest. Preemiate saamiseks saatku iga tellija ET Nr. 21 juurde lisatud ankeetleht täidetult Eesti Kirjanduse Seltsile hiljemalt 23. oktoobriks s. a.

Elavat Teadust võib tellida nagu ajakirja igast postkontorist või makstes raha posti jooksvale arvele nr. 20-36

EESTI KIRJANDUSE SELTSILT, Tartu, Suurturg 12, III kord, tel. 6-01.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

SÕIDAME SÜVENDAMA VANA SÕPRUST.

Tänapäeval nagu poleks ajakohane kõnelda hõimutööst või hõimutunnetest. Isegi nii noores peres, kui üliõpilaskonnas. Meie aeg on karme ümber hindama vanu traditsioone ja otsima reaalsust, käegakatsutavat alust või tulemust. Kuuleme tihti, ja paraku just üliõpilaste peres, et meie laulupeodki olevat iganenud traditsioon; teised rahvad kadestavad seda tundejõudu, mis kannab meie laulupeole kogunevaid tuhandeid, ent meie ise hindame ümber ja salgame selle tähtsust, nagu eestlane kord salgas oma musta kuu-be. Meil nagu ei oleks ikka veel julgust uhked olla sellele, mis meile omapärane. Või tuleb see sellest, et kehval ajal on raske pillata head sõna ja kõik sünnib ümberhinnangu tähe all.

Nii meie üliõpilaste välispoliitikat. Meie loome sidemeid siia ja sinna, otsime uusi teid, kuid kipume hindama ümber ja vaidlema kõige enam seal, kus suhted püsivad kõike kindlamal alusel. Mille üle on kiputudki rohkem vaidlema kui hõimutöö üle? Nagu oleks meie teised välispoliitilised suhted kõige realsemal alu-

sel. Meie ajame juba teist aastakümnet üliõpilaste välispoliitikat, kuid selles puudub suurel määral veel hulki kaasahaarav veene, puudub nagu selgus sellest, mille eest õieti väljas ollakse. Üliõpilaste välispoliitika on suurelt osalt piirdunud üksikute esindajate ametsõitudega, millele meil on pandud naeruväärselt suurt rõhku. Üliõpilaste suur hulk aga harva teadliku veendega tuleb asjale kaasa.

Kui möödunud Edustuse valimistel mõned rühmitused nõudsid „välisesindustes laiemate hulkade kaasatõmbamist“, siis on selles terake tõtt. Puudub ainult retsept kuidas neid hulki kaasa tõmmata; üliõpilaskonna ametlik organ üksi seda küsimust ei saa lahendada. Ometi meie ei tohiks kõneldagi üliõpilaste välispoliitikast, kui selle taga seisaks ainult ametlik esindus. Seesugust välispoliitikat pole kellelegi tarvis, vähemalt üliõpilaskonnas see ei täida otstarvet. Just üliõpilaskonna välissuhete alal on tarvis hulgate veenet, selget orientatsiooni. Oleme küllalt loiud olnud seal, kus seda pole suudetud esile manada. Eks kipu

meil aga puuduma veenet sisepoliitikaski. Või miks muidu või kiratseda seesugune ettevõtte, kui omal ajal loodud ARK? Organisationsatsioonide võiduajamine sünnitab ühel või teisel korral teotuhinat, kuid kui see möödub, kustub ka õletuli. Või egas muidu meie või trükis ja sõnas polemiseerida selle üle, kes on teatud suhete alal astunud just esimese sammu? Kui veene ja pind on olemas, miks on see tähtis?

Meie põlvelt on põhjust oodata kindlat veenet ja selget orientatsiooni ka välispoliitilistes suhetes. Seda võidakse meilt nõuda õigusega-riigis, kus üliõpilaskasvatusele on deklareeritud nii suurt rõhku, kui Tartus. Meie ei saa oma välissuhetega tervendada Euroopat, küll aga võime kindlustada oma tulevikuteid, kui teame, kuhu ja miks sõlmime suhteid.

On siiski üks ala, kus üliõpilaspoliitikat on kandnud tugev veene: see on just hõimutöö ala, suhted Soomega. Siin on meil alati olnud veenet; selle oleme kaasa toonud kodutalust, kus see on selgem, kui kusagil mujal; selle oleme pärinud eelmiste põlvete aja-

loost ja see on edasi antud tunde-
toonina sügaval rahva hinges. Kui
selles on kaheldud või otsitud
kindlamat põhja, siis on hoolima-
tult maha saladud jõudu, millega
paratamatult peaks arvestama.

Suhted Soomega on meie üliõpi-
laskonna vanim välispoliitiline tra-
ditsioon, on saanud meile peaaegu
sisepoliitikaks. Suhted Soomega
on üliõpilaspoliitikas ainus ala,
mis on tõesti kaasa haaranud kõi-
ki — on liikuma pannud hulga-
sed sõpruslepingud ja üliõpilas-
päevad. Hõimutööd on nimetatud
nooruse tööks, seda kandvat vee-
net nooruse usuks, ja seda õigu-
sega. Noorus on kahtlemata kõi-
ge teadlikumalt kandnud seda
veenet ja on andnud sellele oma
pitsati: kõikumatu usu sellesse, et
tuleviku teedel need kaks rahvast
vajavad üksteist. Või kas oleks
vaja veel reaalsemat põhja?

Sellel alal on just üliõpilaspere
oma veenet rakendanud tegelik-
kusse rohkem, kui vanad. Sellel
alal meie üliõpilaskonna välispoli-
itika on olnud konkreetseiski sam-
mudes julgem ja teedrajavam, kui
vanemal põlvel. Siin meie oleme
juba mõjukalt sõna kaasa rääki-
nud.

Ometi just suhted Soomega on
sattunud viimasel ajal kõige enam
poleemika alla. On püütud üm-
ber hinnata, on teoretiseeritud ja
kaevatud piduliku oreooli üle; on
otsitud reaalsemaid tugikohti ja
konkreetsemaid ülesandeid. See
ise juba näitab kui üldiselt haara-
vad ja kui lähedased meile need
suhted on. Kui on jõutud vahel
teravusteni, siis ometi oma vee-
net pole kunagi saladud. Mitte
suhete vajalikkuse üle pole vaiel-
dud, vaid on otsitud konkreetse-
maid ülesandeid ja teid. Neid ei
ole otsitud asjata. Just sellel alal

on kõigele vaatamata ära tehtud
kõige reaalsemat. On jõutud üle
pidulikkuse, on harjutud nägema
ja lahendama tõekibedaid argi-
probleeme, mille juures just mõle-
ma maa üliõpilaskonnad on näi-
danud küllaldast veenet ja head
tahet. Meie suhted Soomega muu-
tuvad üha kindlakujulisemaks, sel-
les ei ole kahtlust. Kuuleme, et
igal hõimunõupidamisel aina tera-
vamini rõhutatakse üksteise keele
tundmise tarvet ja soome kirjan-
duse tõlgete levik Eestis annab pa-
rimat tunnistust kultuursuhete ti-
hedusest. Kui sügaval on selle
juured näitab tõelus: samal ajal,
kui mõlemi maa vanema põlve
teoreetikud vaidlevad selle üle, kas
on tarvet üksteise keelt ära õppi-
da, samal ajal ilma pikema jututa
mõlemil maal sajad noored innuga
õpivad üksteise keelt kursustel ja
koolides vaba aina. Rõõmusta-
val kombel on meie kaitsevähkegi
ulatanud soome keele harrastus;
loodame, et ka Soomes. Kui mõ-
lemad maad seda suunda edasi
ehitavad, siis hädaoht Soome-
Eesti suhetes aina kaugeneb. Mi-
da konkreetsemad sammud, seda
kindlam on pind.

Ometi ei pea unustama vana
tundepõhja, kui konkreetset meie
ka ei mõtiskleks. Selles on ikkagi
jõud, mis võib panna liikuma rah-
vad. Kui meie selle ära salgame,
siis komistame piasajadele. Ai-
nult sellega haarama hulki.

Neil päevil eesti ja soome üli-
õpilased veedavad koos 7. üliõpi-
laspäevi. Need päevad on olnud
ilusaks sõprusretkeks. Neil on
sõlmitud lugematuid isiklike sõp-
rusi ja on seatud rida ilusaid sihte.
Meie ei eksi, kui ütleme, et nad on
annud alguse suurele hulgale sõp-
ruslepinguist. Üliõpilaspäevade
sõprust jätkavad ja süvendavad

terve hulga organisatsioonide ja
rühmituste lepingud. Ometi ei
ole üliõpilaspäevad sellega muutun-
nud asjatuks: neile on jäänud
ikka keskendav, laiendav ülesanne.
Nad on siiski kogu üliõpilaskonna
ettevõtte ja kannavad laiemale pin-
nale sidemeid, mis muidu kipuvad
piirduma ainult kitsa ringkonnaga.
Sellisena on nad eriti meile tähtsad
siseeluski: nendega on haaratud
üliõpilaskond tervikuks ja seatud
ühiselt probleemide ette. Meie üli-
õpilaskondlik terviklusetaotlus ja
ühiste probleemide otsimine, kui
meie seda vastupidiseks ei taha
kunstlikult üles puhuda, peab suu-
relt osalt tänama üliõpilaspäeva-
del esile manatud meeoleolu. Soo-
mega suhete tihenedes on tasane-
nud nii mõnigi hiina müür, mis
meie org-e sulges ja lahutas ühte
välismärki teisest. Julget ja tervet
mõtet oleme sealt üle toonud. Ei
saa öelda, et soome üliõpilaskond
neist suhetest ei oleks midagi am-
mutanud: sinnapoole lahte on üle
viidud meiegi parimat, nimelt üli-
õpilaskondlik kasvatus. See on
leidnud vastuvõttu suures hulgas
soome osakondades.

Üliõpilaspäevadele on lisandu-
nud aasta-aastalt üha enam argi-
päevastki kaju. Meie ei sea seal
ainult sihte, vaid lahendame kõike
seda, mis on nende taotlusel ette
kogunenud takistusena, arusaama-
tusena või teravusena. Sellepär-
rast tarve üliõpilaspäevade järele
aina püsib; sellepärast on tarvis
koguneda ikka uuesti, et süven-
dada vana sõprust ja kõrvaldada
see, mis kipub lõhestama.

Kui neil päevil olude tõttu ai-
nult väike rühm meie üliõpilasi
võib ette võtta traditsioonilist sõp-
rusretke, siis toogu see väike hulk
sealt kaasa seda sügavama veende
ja seda kindlama sõprustunde.

Erika Veidenbaum.

Soome-Eesti kirjanduslik hõimlus ja üliõpilaspäevad.

Eesti on juba oma rahvuslikul ja kirjanduslikul ärkamisel paljuti jälginud Soomet, kus eriti tol ajal oli ette jõutud meist, siiski muutumata võõraks alles primitiivsele eestlusele. Pärismuulasrahvaina ei ole eestlased ega soomlased teineteist kunagi tunnetanud. Meie kirjanduslik, rahvuslik ja „ajalooline“ iseteadvus igatahes sai ühel hoobil äratuse ei millestki muust, kui soome-karjala „jumalaist“ ja müütidest: neid kohandas Faehlmann küllalt õnneliku inspiratsiooniga, et rajada eesti mütoloogiat. Eeskujudega ta tutvus meie esimese luuletaja K. J. Petersoni vahetalt, kes oli tõlkinud saksa keelde Gananderi „Mytologia Fennica“. Nii saadi äratust oma muistendite korjamiseks, ja kui Soomes oli ilmunud „Kalevala“, siis sai endastmõistetavaks meie Kalevipoja-lugude ümbertöötus rahvalaulu jälgendavaks värss-eeposeks. „Kalevipoeg“ ei näita küll kuigi suuri otseseid soome mõjusid (Kreutzwald ei osanud soome keelt), ega kujunenud ta ka eesti rahva sünnitena — aga ta „sünnitas eestluse“.

Hilisemast ajast võib märkida omajagu soome kirjanduslikke mõjustusi „Noor-Eestis“ (mille tähtsamad eestvõitlejad õppisid Helsingi ülikoolis) ja Aho eeskujuga, kõigepäält aga Soome tähtsust meie keeleuunduses, mille algatas J. Aavik. Praegugi on Eestil kirjanduslik kontakt Soomega õige lähedane: kuigi uudishimul sunnib jälgima eeskätt prantsuse-inglise literaarses tänapäeva, siis ometi isiklikud sidemed on vist tihedaimad Soomega, ja meie tõlkekirjanduses on suhteliselt kõige paremini esindatud Soome. On kuulnud juba protestihääli soome kõrvalisema kirjanduse tõlkimise vastu (M. Jürna, M. Laar-

man), on nähtud selles „orjaliku järelejooksmist“ ja võõra ülehindamist võrreldes omaga. Avalikkuses kostab neist dissonantsidest siiski üle mõnede kirjandusliku soomeorientatsiooni veendunud pooldajate kihutustöö. Siin teotsevad juba iseseisvuseajal valminud kirjandusakadeemilased — A. Palm arvustistega ja tutvustistega, A. Oras luuletõlgetega ja artiklitega, filoloog J. Mägiste, kõige ees aga August Anni, kel kirjanduslikus hõimutöös teeneid otse loendamatult. Siitpoolt rõhutatakse, et peaksime Soomest paljugi laenama, s. o. tõlkima lihtsalt teoste absoluutse väärtuse pärast. Sellele põhjendusele lisandub ka rahvuspsühholoogilisi, otse poliitilisi kaalutlusi. Tõepoolest ei tehtud meil mitte halvasti, kui Eesti Kirjanduse Seltsi „Maailmakirjanduse valimikud“ alustati tõlgenditevalimikuga soome rahvalaulest, päälkirjaga „Kanteletar“ I ja II. Kes neist A. Anni tõlgendeist ei taju eestlusele ja soomlusele sügavamas ühist meelelaadi ja puhast impressionistlik-ornamentilist ilutaotlust, sellele on igatahes suletud mõningad psüühilise tunnetuse alad üldse, sel on asjata lugeda ka Juhan Liiva luulet. Sama läheduse tunne, mingi üllatava kodususe leid teise rahva elust teeb eestlasele intiimseiks enamiku soome väätraamatuid. Kas ei ole neil asioludel mõistlik, kui kumbki vennasrahvas laiendab oma vaimse kogemusmaastiku piire oma naabri territooriumi võrra, kui püütakse teatavale kirjanduslikule sõprusuniooni! Asjata on juurde lisada, et kummagi maa poliitika vajab sidemete kõvendust naabriga; poliitikas aga ei tule kunagi alahinnata kirjanduse mõjusid.

Mõlemal maal on enam või

vähem kultuurihuvilist vastastikkust vennastamist harrastanud päämiselt akadeemil. ringkonnad (ainult viimasel ajal ka kirjanikkonnad organisatsioonidena), kõige eel filoloogid-teadusemehed, ja Soome-Eesti üliõpilaspäevil juba mõlemad üliõpilaskonnad. Need hõimupäevad on oma nooruslikule pinnalisusele vaatamata tublisti lähendanud mõlema maa õppivat noorsugu, siin (ja SELL-is) on algatatud kestvamaid ja praktilisemaidki eritaolisi kontakte.

On vastu võetud ka rida ametlike kirjandushõimluslike resolutsioone. Juba esimesel korral, 1925, otsustati propageerima hakata hõimukeelte õpetamist eesti kui ka soome koolides. (Eestis ongi soome keele vabatahtlik õppimine saanud võimalikuks paljuskeskkooles; majapidamisharus s. k. on mõnes koolis tehtud koguni sunduslikuks). Aastal 1929 tunnistatakse soovitavaks, et välja antaks „Hõimuaastaraamat“, mis teeks Soome-Eesti vahelist kultuurpropagandat, eriti kirjanduse alal, ja et kutsutaks ellu kummagi üliõpilaskonna juures kirjandustojmkond, mille ülesandeks oleks edustada vennasmaa kirjanduse levingut ja tutvustamist. Need toimkonnad peaksid ka hoolitsema selle eest, et kummagi maa üliõpilaskondadel oleks võimalikult kättesaadaval vennasmaa kirjandust algkeeles. — Umbes samasisulisi resolutsioone korراتi a. 1930; taheti sõlmida isegi leping kirjastajatega, et need saadaksid vennasmaa ülikooli raamatukogule igast trükitööst (!) 1 või 2 eksemplari.

Enamik neist otsuseist on jäänud täide viimata, suurelt osalt teadagi „muude võimude“ vastutulematusest üliõpilaskondadele.

Hõimuaastaraamatute aset täidavad esialgu Eestis A. Anni toimetatud „Soome maa, rahvas ja kultuur“ ning Soomes prof. Tallgreni „Viron-kirja“. Muidugi pole asja saanud sunduslikust raamatutevahetusest (meil igatahes leidub soome ilukirjandust Akadeemilise Kooperatiivi äris) — aga ka kirjandustoimkondade tegevusest pole midagi kuulnud. Käesolevail üliõpilaspäevil tuleks küll endale aru anda seniste kultuurihõimulusele sihitud resolutsioonide tegelikest tulemusist, ja kas või vastu võtta uusigi.

Kõigepäält aga peaks nii eesti kui ka soome üliõpilane ise end üles raputama suhtumaks neisse küsimusisse teadlikult ja tahtlikult. Lihtsast kultuurinimese ja kultuurrahvuslase elunõudest peaks piisama selleks, et tuntaks huvi sugulusrahva kirjanduslike varade vastu. Eestis on nende huvide rahuldamiseks juba küllalt tehtud; ka soome keelt mitteoskav üliõpilane võib lugeda soome sõnakunsti parimat — tõlgendina. Kuigi me ei oma veel „Kalevalat“ rahuldavas tõlkes (M. J. Eiseni oma ei kesta praegu arvustust), siis soome rahvavärssi võime väga hääs eestinduses nautida valimikus „Kanteletar“, ja Eino Leino chef d'oeuvre'i, ülitihedat rahvalaululikku ballaadid kogus „Helkalaulud“, samuti A. Anni tõlkes. Meistertõlkes on olemas Kivi „Seitse venda“ (Tuglaselt); soome esisuuruselt Juhan Aholti on eestindatud peaaegu kõik nimetamisväärsed, samuti Aino Kaldalt, kes oma ainet tõttu on saanud otse meie kirjanikuks. Lisaks mõnele Leino proosateostele tuleb tähtsamaina veel nimetada viit tõlgendit tolstoilaselt Järnefeltilt — ta paremaid raamatuid — kolme paremat teost Lehtonenilt (ürgsoomlase „psühhoфизиология“ kujutajalt), sama palju Linnankoskilt, mõnda Sillanpäält (soliidne romaan „Vaga viletsus“) jne.

Noortest kirjanikest on esindatud Haanpää („Kasarmus ja õppeväljal“) ja „Suure illusiooniga“ Mika Valtari, „Tulenkantajate“ rühma kuuluv mitmes žaanris katsetaja, kes püüab lahendada nimetatud romaanis nüüde noorsoo eluprobleeme. Soome luulest leidub „Loomingu“ aastakäikudes rida tõlgendeid, peamiselt Leinolt ja Koskenniemilt; kevadel ilmunud tõlgendid täiskultuuriselt luuletajalt Otto Manninenilt saavad pea lisa ühes esseelise artikliga, A. Orase sulest.

Muidugi jääb järgi paljudi soome uemast kirjandusest, mida meil on soovitatav tõlkida, ja keeleoskajail lugeda originaalis. Lauri Haarla romaanid, eeskätt küll tema euroopalik, pool-ekspressionistlik draamatoodang, Sillanpää memuaarilised teosed ja uemad romaanid, Unto Seppäneni romaanid (fantastiline „moralitee“ — „Pöörlev kihelkond“), mõnda rahutult Kivimaalt, Valtarilt tüsedam „Apelsiniseeme“, romaan „Keegi ei tea midagi“, Koivukarilt, ühelt tähtsamaid liikmeid uusimas kirjanikerängis „Klubi 33“ (1933!), mis tahab asendada „eksootilisevat ja pääliskaudset“ Tulenkantajate liikumist, taotelles uut, sügavamad inimsust. (Hiljuti pidas selle rühmituse üle meie Akadeemilises Kirjandusühingus lühikese ettekande üks tema liikmeid, hra Aarnjo). Õige tunnustatud on Iris Urto romaanid; neist „Keha igatsus“ olevat iseloomustav kogu äsja-sele aegjärgule.

Peab nimetama ka tööliskirjanikku Pekkaneni.

Uemaist luuletajaist tuleks eeskätt arvesse tänavu surnud Uno Kailase eetilise põhitooniga toodang, ja kriitik-poeet Viljanen, kelle uusim kogu nimetub „Musta runotar“; vast huvitab ka sportlik Yrjö Jylhä. Temperamendikatena kirjanduse ja ajavaimu kritiseerijatena

tulevad arvesse Olavi Paavola ja A. Eränen.

Soome poolel kahjuks ei tegeleta eesti kirjandusega sel määral mis meil soome omaga (ka suhteliselt mitte). Eesti keelde oli juba 1929. aastaks tõlgitud eriraamatuina 140 soome kirjanduslikku teost; samal ajal omasid soomlased ainult 19—20 tõlgendit eesti ilukirjandusest, sellestki üks kolmandik rahvaluulet (ometi pole meie kirjandus mahultki mitte 7 korda väiksem säälsest!) Täiesti on Soomes läbi lõõnud ainult Edward Wilde (esikohal „Maht-ra sõda“ koguni 2 trükis, „Pisuhänd“, „Mäeküla piimamees“), ja viimasel ajal hakkab tuttavaks saama Tammsaare („Kõrboja peremees“ ja „Tõde ja õigus“ I). Meie näitekirjandusest on Soomes palju mängitud Kitzbergi „Tuulte pöörises“ ja uusimal ajal Raudsepa „Mikumärdit“ (samuti kui soome näidendeil, eriti „rahvatükidel“, on olnud suur tähtsus meil). Muust võiks nimetada lühemaid asju Tuglaselt, Kivikalt, Jaan Oksalt ja R. Janno „Metsmeest“, omapärast „hõimuroomaani“. Luulest on tõlgitud tüse valimik meie rahvalaule — „Heimokannel“ — ja siin-sääl üksikut Juhan Liivalt, G. Suitsult, Ridalalt, Underilt.

Kuigi soome arvustus on suhtunud uemasse eestist tõlgitud proosasse õige kiitvalt — eriti „Kõrboja peremehesse“ —, siis ometi suur publik on jäänud liiga ükskõikseks. Tegelikult aga oleks soomlasil küllalt põhjust järgida „Tulenkantajate“ (ja meil H. Visnapuu) nõuannet: eesti nüüdne kirjandus peaks soomlasi huvitama mitte üksi hõimukirjandusena, vaid ka oma küllaldase euroopalikkuse tõttu. Kui mõlemal pool lahte hinnatakse vennasrahva (ja ka enda) vaimsuses niihästi kodu- ja hõimulähedust kui ka maailmaga sammupidamist, siis sellest on tulu mõlemale poolele.

H. Paukson.

Johannes Lauba †

In memoriam.

Kümmekond aastat tagasi astusime korp. Vironia perre. Veetsime koos sõprade ringis muretuud üliõpilaselu hetki. Olid kõigile heaks sõbraks ja parimaks seltsivennaks, kuni murdlaine Sind igaveseks oma rüppe haaras.

Sa olid noor — Su hing ihkas vaheldust. Sa siirdusid sinna poole ookeani Uude Maailma. Nägid elu uutes varjundites ja siis kandis Sind rännukirg üle Vaikse ookeani „Päikese poegade maale.“ Lõpuks kojuigatsus kutsus Sind Maarjamaale.

Sa rahunesid peale oma maailmareisu ja asusid kodumaa kasuks tööle, tõustes õige pea silmapaistvale kohale meie majandus-

elu juhtimisel. Su meelelahutuseks oli alati sport ja Su energia tõstis Sind meie ujujate esirinda. Siis leidsid Sa enesele eluseltsilise ja rajasid kodu perekonnale ning õnnele.

Ent uuesti hakkasid Sinus rännukired mässama. Sa valisid enesele sõbraks mere. Purjeretkeil viis Sind võidule kiire „Altairo“. Sa armastasid tuuli ja rajulaineid, kuni saatuslikul sügispäeval Sind vägev voog igaveseks tõmbas oma rüppe. Meri, mida alati olid üliarmastanud, kutsus Sind oma maailma. Veel praegu katavad Sind unel rahutumad lained.

Hinga rahus lõpmata mere rüpes.

Eugen Neuman.

ELAMUSISUSTUS JA HARITLASKOND.

Nähtavasti algab uus ajastu eesti kultuurielus — tekivad säärased mõisted nagu kodukorraldus, kodukultuur, sisustus ja elamuprobleem. Kuigi neid sõnu on varemgi rakendatud, siis pole need omandanud sisulist tähendust ega üldist tähelepanu, eriti veel tegeliku rakendamise suunas. Üksikud, sisustust puutuvad alad on leidnud aga varemgi käsitlust. Nii on meil aastakümneid propageeritud naiskäsitöötoodete valmistamist ja vaipade tegemist naiskodutööna — kuid seda pole tehtud seoses tervikulise sisustusülesande seisukohast. Vormiküsimus on olnud seejuures kõrvalisemaid, kuna pearõhk on langetatud tehnilisele tööle ja vaiba või kangastu kaunile välimusele omaette — vaatamata sellele, kuhu see oleks määratud või missugusesse toasisustusse rakendatud. Samuti on meie messidel ja näitusil aastaid esinenud väljapanekuna mööbel. Aga see on olnud eeskätt tisleritöö turustamisküsimus katalogi mööbli kaudu.

Alles viimasel aastail on märgata meil pööret sisustusküsimuse terviklises ulatuses — sisustusküsimu-

sele selle sõna otsemas mõttes. Selleks on ilmunud juba rida vastavat literatuuri ja avaldatud artikleid ajakirjanduses — nagu „Taluperenaises“ jm. Kuigi need kannavad veel vähe kindlaloosulist laadi, tõendavad nad siiski, et huvi sellele küsimusele on tõusmas. Ja kas ei ole tõendus lähenevast ja kasvavast huvist seegi asjaolu, et Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi sügisnäitusel korraldati juba teist aastat kodukultuuri osakond ning möödunud suvel oli Tallinnas rakenduskunsti ühingu näitus, mis käsitles otseselt sisustuse ja sellega lähedalt seotud käsitöid.

Seega on meil avalikud algatused sisustusküsimuses olemas ja need näitavad aina tihenemise tendentsi. Et sisustusküsimus puudutab kõige laiemaid ringkondi, et see puudutab õieti igahüht meist, siis oleks mõeldav, et üliõpilaskond ja kogu meie noorem haritlaskond püüaks lähemalt tutvuneda kõnesoleva küsimusega. Paljuil põhjusil osutub meie haritlaskonnal otse hädavajalikuks sisustusküsimusega tegelemine. Esiteks nõuab seda asjaolu, et tavaliselt ikkagi nooremil tuleb asuda oma ise-

seisva kodu korraldusele. Kuna koduloomisel harilikult sisustatakse toad aastakümneiks, siis on tähtis otse alul selgusele jõuda selle vormist, stiilist ja otstarbekohasusest. Arvestatagu sellega, et hilisemad muutused kogu meie sisustuses on tehnilistel ja ainelistel põhjustel raskendatud. Teisalt aga iseloomustab iga kodu — koguni möbleeritud tubagi — temas asuva inimese esteetilist meelt ja elamislaadi. Samuti on vana tõde, et rahalised võimalused ei etenda osa maitselise, mugava või otstarbekohaselt isikupärase kodu loomisel. Kõik see ripub vaid tähelepanust, mida keegi suudab pühendada oma lähemale ainelisele ümbrusele, ripub rohkem sellestki, kas kellelgi on üldes olemas esteetiliselt närv, korratunnet ja tarvet isikupäraseks ümbruseks.

Teine oluline põhjus peitub teotsemistarves sisustusküsimusega selles, et meil valitseb abitus ja segadus sisustusesemede taotlevais kohtades — mööbli ja tekstiilettevõtteis ja kauplustes, kes püüavad peamiselt vaid müütada ja äritseda. Lääne-Euroopas on mõeldav sääraseis ette-

võtteis asjatundlik nõuanne, meil aga üheksakümmend üheksa sajast suudab neist valmistada ainult vormikehva või leierdatud katalogi ja muistikirjade tooteid ning nende nõuandriks on sisustusküsimuses minimaalsed.

Ülalmainitud põhjusil on juba vajalik, et igauks jõudumööda selgitab enesele kõnesolevat küsimust, kuna meil tänapäeval kodukorraldusel on isiklik süvenemine lahendusülesannesse eeltingimus õnnestumiseks.

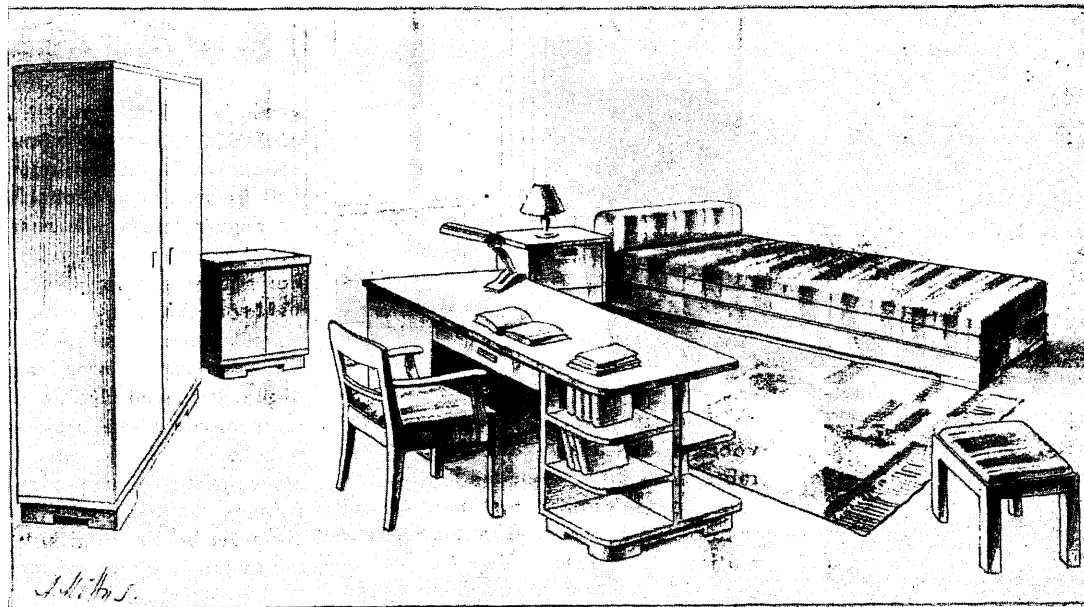
Sisustusküsimusele asudes peaks ennekoike selgusele jõudma mööblivormide suhtes. Senised tõkked, mis meie kodukorraldust ei lasknud areneda normaalselt, peitusid just mööblivormide lahendamata vahekorras kogu meie sisustusega. Toonitagu seda, et mööbel omab tähtsama ja kandvama osa sisustuses; selle ümber koonduvad muud tarbe- ja kaunistusesemad ruumis. Kui mööblivormidega õnnestub, siis on kogu toa välimusele ja rakendusele leitud põhjanev lähtekoht. Kuid just siin on meil traditsioone ja kogemusi hõredamalt. Enamik meie kasvavast haritlaskonnast ja linnakodanikest on üles kasvanud keskuses, kus otstarbekohaselt maitsekas ja stiilne mööbel on tundmatu. Meie oleme harjunud stiililt õieti olematu talumööbli ja vähe jõuka linnarahva „toakraamiga“. Selle traditsioonitusega ongi seletatav, et kui jõuti korterisisustuse soetamiseni või uuendamiseni, siis toimus see enamikus pikema jututa ja mõtlemiseta valmis laosolevate või käepäraste tiserikatalogide abil. Aastate eest levis meil massiliselt Riia ja oma mööblitehaste keskpärasele turumaitsele vastav, sageli plüüšiga varustatud punasepuu mööbel, siis igatlaadi maitsetud „Jugendstiili“ garnituurid jne. Kuigi meil töötasid varem ajal eeskujulikud ja soliidid mööblitehased, siis ei etendanud need eesti publiku ostujõulisemaks muutudes algupärase vormitootmisel osa. Peterburi ja teiste vene suurlinnade mööblituru sulgemine oli meie kodumaa mööblitehastes nii vormide uuenduspuüetesse, samuti ka tehnilisesse tootmistasemesse toonud seisaku. Hiljem halvendas omalt poolt kujunenud olukorda seegi asjaolu, et

enamik ootamatult riigimehestunuid ja äsjarikastanuid, kellelt oleks võinud loota kultuurilisemat püüdu kodukorralduse alal, kolasisid Vabariigi algaastail komisjonikauplustes, kokkustes saksa mõisnike ja vaesestunud linnabürgerite mööbliriismeid, et jõuda rutem esindusliku ja traditsioonirikka koduseadelduseni. Kui tollel kihil nii raharikkal ja optimistlikul ajastul — ligi viisteist aastat tagasi — oleks olnud õiget arusaamist kultuurilisest kodust ja rakendatud oleksid noil ajal eesti omapärase kodukultuuri loomiseks riigi ja rahameeste omad võimed ning eesti arhitektide, kunstnikkude ja sisustusaladel tootvad inimesed — oleksime seisnud tänapäev juba kogemusrikka traditsiooniga mööbli küsimuse lahendusel.

Ja kui tekkiski iseseisvuse kestel hiljemini algatusi omapäraseks mööblitööstuseks nagu näit. mööblitettevõtte „Massoprodukti“ katsed — siis arhitekt E. Kuusiku ja kunstnik A. Roosilehe algatused — on need jäänud positiivseteks üksiknäheteks, milledele leidis vähe kõlapõhja laimates ringides. Alles käesoleval aastal avati aga aktiivsem ettevõtte moodsa mööbli valmistamiseks nooremate kunstnikkude R. Vunderlichi ja Martinsoni poolt Tallinnas, mis töötab uudse mööblivormide odavama levitamise kaudu saada edasiviivaks teguriks meie sisustusküsimuses.

Igatahes on meil käesoleval ajal rida tungivaid põhjusi mööbli küsimuse päevakordavõtuks sisustuse seisukohalt ja sellest huvituda meie nooremal intelligentsil. Mainima peaks siinjuures ka puht majanduslikke kaalutlusi. Varemini valitsetud arvamus, nagu maksaks sellega tegeleda siis, kui küllaldaselt on olemas raha härrasmeheliku või kallikauni mööbli soetamiseks, ei pea tänapäeval paika ja on põhiliselt vildak seisukoht. Moodsad konstruktisioonid, mööbli rakendamise iseloomu tugevam rõhutamine ja nüüdisaja vormivabadus on toonud lugematu arvu valikuvõimalusi, mis täiel määral lasevad asuda ajakohase ja maitseka mööbli soetamisele ja individuaalselt läbimõeldud ruumi kujundamisele ka vähemjõukail. Kuid

selleks, et saada odavalt huvitavat, rakenduslikust seisukohast kaalutletud ja esteetiliselt mõjuvat sisustust, tuleb endal süveneda tugevamini sellesse ainevalda. Ja kinnitada võib vaid seda, et sisustuse mõjukamad seadeldused pole tänapäev mitte kallimad — pigemini küll hinnalt odavamad aga üksikosis läbimõeldumad ruumikorraldused. Mööbli küsimuse lähemal vaatlusel peaks mainima eeskätt otstarbekohasust. Rakendusliku iseloomu rõhutamine on uus tänapäeva mööblivormidele lisandunud nähe. Varem pidi mööbel mõjuma dekoratiivselt ja esinduslikult, millise mõiste kogu ulatuses on kõrvaldanud moodsa tarbekunsti rakenduslikkuse nõue. Mõistagi ei märgi see uus põhimõte kaunistavate momentide kadu mööbli tootmisel, vaid ainult uue kujundusteguri juuretoomist, millest lähtub sel juhul vormitunnetus. Oleme ju sageli tähele pannud, kui seondamatult ümbrusega mõjub mõne meie rahaka pere kabineti rasked, nahaga kaetud sesslid ja diivanid, milliseid leiame tegelikult veel Lääne-Euroopas vaid kinolindil maailma majandusmeeste kabinetides. Või kas ei mõju arusaamatult mõnedes majades suuremõõtmelised n. n. ministrite kirjutuslauad, kus kodu kirjutamisega on vaevalt tege mist ja kogu kirjutusgarnituur on tindivaba nädalaid ja kuid! On esimene nõue mööbli puhul: ärgem las kem oma tubadesse neid mööblivorme ja mõõte, millel teie igapäevasel tegevusel pole ühist. Sellest põhimõttest väljudes peab mööbli materjalikäsitlus samuti vastama tegeliku elu nõuetele. Ebaloogiline on näiteks poleeritud mööbliüksusi rakendada seal, kus nad asetatakse igapäev poleeririkkumise hädaohtu. Nüüdis ajal, kus ei tunta otstarbetut saalmööblit, on mööbel igapäevaseks tarvitamiseks ning materjalide ebaratsionaalse rakendamise tõttu ei tohi see muutuda tüütavaks elavale inimesile. Kolmandaks eeltingimuseks tänapäeva mööbli suhtes on mööblivormide välismõju saavutamine mööbliüksuste pindade ja proportsioonide kaudu, mis asetab endise profiileerimise ja nikerduste kaudu saavutatud ilutunde. Kuigi selles küsimuses pole veel kindlat ühtlust

AKADEEMILISE KOOPERATIIVI „ÜLIÕPILASTUBA“
Kavand on A. Mõttuselt ja valmistaja A/S „Massoprodukt“,
mööbliriie O/Ü „Kodukäsitööl“, Tallinnas. Hind ca kr. 350.—

ja ornamentatsioon mõningail juhtudel esineb veel eduga, on üldine raskuspunkt siiski langetatud just silepindade viimistlusele ja konstruktiivsete momentide kooskõlastamisele.

Ülalmainitud põhimõtted mööblüküsimuse tänapäeva lahenduses lahendavad küllaldaselt, kui võrd mööblimuretsemisel hädavajalikuks osutub igapäevase selguse omist isiklikest tarvidusist ja iluõudest ruumikujundamise suhtes. Seda ei saa soodsalt abistada meie nüüdne tiseritööstus, kuna seal on uus sisustusprobleem veel liiga võõras.

Lääne-Euroopa on soodustavalt kaasa aidanud moodsa mööblitootmisele standardtüüpide näol. Meie oludes on aga säärase tüüpmööbli levitamine täiesti kõrvalise tähtsusega, kuna turustamise võimalused on liigagi piiratud. Massiline tootvus ei arene meil seetõttu niivõrd kasutoovalt, et see majanduslikult tooks erilisi soodustusi. Ja pealegi kõrvaldab standardmööbli produtseerimine selle laialdase kodukultuuriliste lahendusviiside võimaluse, mida pakub senine üksikkomplektide valmistusviis. Viimasel on aga oluline tähtsus meie elamisprobleemi este-

tiliselt isikupärase suuna arendamisel. Kuid selleks on, nagu korduvalt rõhutatud, tarvilik meie haritlaskonna, eriti akadeemilise noorema pere aktiivsemat suhet küsimusse. On hädavajalik teadvusele jõuda, et mööbel ja kogu sisustusülesanne puudutab meist igapäevase ja meie isikliku selgusetusega ei suuda ka kõige parem rakenduskunstnik lahendada meie kodu sisustust lõplikult.

Käesoleva mööblüküsimuse puhul on sobivaks näiteks Akadeemilise Kooperatiivi algatusel valmistatud üliõpilastuba. Millises ebameeldivas ja vanamoelises ümbruses enamik üliõpilasi senini on pidanud töötama, on igale selge, kes vähegi lähemalt silmitsenud oma ja liikunud kaasvõitlejate üürikorterites. Üliõpilastoa vormiküsimuse päevakordavõtt osutub seda tänuväärsemaks, et probleemistik haarab tuhandeid noori haritlasi ja ei piirdu õieti üksi üliõpilastoa mööblivormidega, vaid esindab üht lahendusviisi meie haritlase töö- ja elutoale ka väljaspool üliõpilasest. Siin esitatud joonistus ei anna kahjuks neid vormimõjusid, mida tekitas valmismööbel Tartu Eesti Põllumeeste Seltsi näitusel Akadeemilise Kooperatiivi väljapa-

nekuna. Mööbli kavand on valmistatud rakenduskunstniku A. Mõttuse poolt, kes on näidanud juba varemgi huvitavaid ja maitserikkaid lahendusi sisustusküsimuses. Just proportsioonide õnnestunud tunnetus on A. Mõttuse mööblikavadele eeskätt iseloomulik ja seda leiame ka Akadeemilise Kooperatiivi üliõpilastoa juures. On samuti tüübiline A. Mõttusele teatav elegantne joon, mis mööblivormid kergesti kallutab salongsesse stiili. Seetõttu tundubki esitatud üliõpilastoa proportsioonides ja tegelikes vormes šarmikust, millega kõnetaks selle üliõpilastoa eeskätt maitserikkaks naisüliõpilastoa tüübiks. Kuid kõigile neile, kes huvitatud sisustusest, peaks soovitada tungivalt Ak. Kooperatiivi üliõpilastoa lähemat tutvumist, et selgusele jõuda kas või ühe mööblikompleksi voorustest ja pahedest.

Need oleksid ühiseid nähteid ja põhimõtteid meie kodusisustuse algatusel. Lähem vormiküsimus mööbli alalt ja mööbli suhe kogu sisustusega nõuaks aga üksikasjalikumalt käsitlemist, mille juure tuleksime edaspidi.

Rud. Paris.

PÕHJAVALGUSE

veed ja valged graniitkaljud nagu siin rõdu all — kus mõnuleb lobisev seltskond. Nood kaljumürakad ripuvad ülesronija peakohal ähvardavainagu metsajumala rusikas. Eemal aga, kus sinine sulab rohelistesse, põimuvad metsad ja järvedesopid halliks rõngaks, mis varem oli inimestele maailma piiriks. Seal, kus maa jookseb nagu sõrmedega veelagendikku, heidavad Koli-voore künkad metsvaibale pikki varje — teravaid nagu obeliske.

Külaline! austa maa kombeid! Minagi austasin, kui Üla-Kolil avas turistide hotell pidulikult äsja valminud sauna. Majal lasus rohkem ehteid kui Ruhnu pruudil pulmapeoks ja hotellirahva jaoks seisid samblas metsas tortide, saiade ning kohviga koormatud laudad. Töolisest kuni Luxemburgi krahvinnani istus rahvas tahatud palkidel ja neile maitses kohv paremini kui rõdul, sest see oli tasuta!

LUULETAJAD SAIMA JÄRVEDEL

on kõik turistid, kui laev väljub Vuoksenniskast. Ma ei märganud seda veel Ruokolahti monumentaalse kiriku juures, mis seisab valgena nagu jumala sõrm mändidest sulgedega kaetud kaljul. Tandub nagu oleks mõni suur loom rebinud küünega kaljusid, halli sammalt ning seganud vett ja kiduraid mäнди. Ihala — siin on idüllilisi mahajäetud sildu, Ruunaniemist meenuvad kühmas rangjalgsed mehed. Vuosalmi — siin voolab Saima kitsana ja lained jooksid ta taga nagu linnu laiail sirutakse tiib. Suur-Saima lõpeb väikse kanaliga, mida tähistavad tuleboid...

Nüüd märkasin rahutust meestes, üha sagedamini süttivaid sigarette ja naiste silmad löid sädelema värvitud ripsmete varjus... Esimene, kes võttis bloki, et „laulda hümn“ loodusele, oli üks taani insener. Kui laev saabus Keriniemi, kus kaljustel mägedel heledad kaasikud, laulsid mägedel juba õrnu meloodiaid ja rootsi ekskursandid kaelustasid teine-

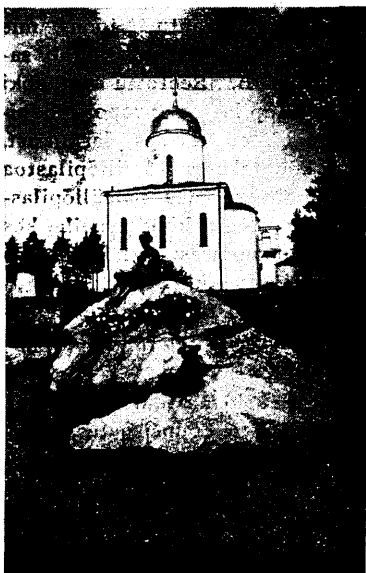

Ei mitte sooviga, et oma arvel võõrast ülistada, vaid just sageli tahtega — leida sugulas- ja võrdlusjoni, on seletatav eestlaste aukartus soome kirjanduse, soome reismuljete ja üldse kõige soomelise ees. Et aga võõra tundmise kaudu jõuda oma hindamisele — see eeldab juba teadlikku haritud kodanikku.

Kui tavaline turist tuleb pettunult Punkaharjult — siis talle peaks meenuma, et samaväärse vaate võib ta leida Hobusemäelt Pühajärvele, või ta on sulistanud Terijõe kivi-liiva segasel rannal, siis peaksid eriti reljeefselt avastuma Narva-Jõesuu vourused. Turismi poolt ära leierdatud ja šabloonse kõrval pakub „Põhjavalguse maa“ ka palju ehtsat, soomelist, ainulaadset.

UKKO-KOLI.

Ukko-Koli, Akka-Koli, Paha-Koli ja „Mäkrä-Koli“ on kaljused tipud suures Pielisjärves. Nad tõusevad loodusest tahutuina nagu sõrmenukid polaarvöö piiril. Nad on vähe saanud suurreklaami, ent inimene, kes on sealses väikeses turistidehotellis nagu kotkapesas kalju tipul istunud, ihkab sinna tagasi. Kollilt avaneb kuninglikke vaateid üle mägede ja vete — isegi Hõutiase järvede grupile ja Soome Valitsuse valduses olevale Outokumpo vasekaevandusele. Lootsid, et rõdul tassi kohvi juures istuvad lustakad noored, pilk ümberringi suitsevail siniseil järvil ja väikseil saarte kühmuldel nagu käsnadel. Leiad aga vanu... nad oskavad trilli-tralli kõrval majesteetlikkust ja rahu enam hinnata! Hakkad uskuma, et Soomes polegi linnu, maju, on vaid metsad, avarad

Vammelsuu „Rakkaushauta“.

MAALT.

teist tagasihoidlikult. Taas helises laevakell ning kaardil pandi sõrm Huosioranta nimelisele kohale. Mustad varjud uppusid vees, mis sillutatud hõbepeeglitega.

Alles Kohiseva peatuspaigal ärkasid unistajad lõplikult. Siin on Saima suletud püstloodis kaljupanekade vahele ja ühel neist lehvib Soome lipp. Kohiseva pangale taheti ehitada 14. sajandil piirikindlust — Olavinlinna.

Mehed ruttasid nüüd ühelt reelingu äärelt teisele — avardunud silmaterades avastamata geniaalsuse läige. Krabisesid täitesulepead ning rebenesid blokkidest lehed. Naised — nende kogu olemus muutus kutsuvaks sosinaks. Täiel rinnal hingati õise Saima võlu.

Laev viis inspiratsiooni valudes keerleva inimhulga Sahale. Tuhmunud vabrik ühes määratute kollaste lauavirnadega peegeldus nii selgelt, nagu oleks ta asunud järve põhjas. Suitski näis sügavustest roomavat vee peegelpinnale.

Saabus hommik, kustusid värvid ja „luuletajad“ tulid unetusest veninud silmalaugudega reelingule kohvilauda.

Savonlinnas võttis turistide vastu tekst:

„Anno Domini 1475 minä, Erik Akselin poika Lagnön, ritari, rake nutin tämän linnan, Jumalan kunniaksi, Kristukselle ja pyhälle kristinuskolle vahvistuksi. Ja silloin oli puolisonani Elina Kustavintytär, Lagmansön rouva.“

ÄYRÄPÄÄ.

See nimi ei ütle palju eestlasele. Ta on maakoht Vuoksa kaldal — nõmmede- ja mändiderikas. Ta on veel soome lindude kodu. Siin lähedal — Paakkolas — laskuvad reisi-jatelaevad kosest ning Vasika- ja Dünamosaare vahel on püütud hülgaid. Noid mageveele haruldasi loomi pidavat elama Laadoga järves. Äyräpää on veel suurte saeveskite tsentrum, mille omanikeks rootslased, insenerideks norralased ja töö-

listeks soomlased. Siin elab palju noori poisse ja tüdrukuid, kes pühapäevad ja ööd läbi Vuoksa saartel laulavad ja mängivad kitarri. Isegi näkkideks armastavad nad moonduda, hüpates „virta'sse“ ja laskudes seni, kuni käre vool kannab neid madalaile leetselfakuile. Äyräpää all paisub Vuoksa kolme kilomeetri laiuks järveks, milles täppidena väikesed saared. Neil asuvad kummalised mad eravillad maailmas, koosnedes ainult saunast ja elamine saarel oleku ajal kõrge masti otsa tõmmatud Soome lipust. Külaliste vastuvõtt sünnib juba hommikul trikoodes saunalaval palavas leilis. Päevakava järgmiseks punktiks on ujumine, siis kohvijoomine. Nõnda see kestab kuni pimeduse saabumiseni.

Küll teise sisuga, kuid sama nime kandev on 11—12 kilomeetri pikkune soostunud järv — „Soome lindude kuningriik“. Siin leidub noore kasumetsa kõrguseid roolagendikke, heinamaid ja kohati madalat, vaid meetri sügavat vett. Aastaid kestnud kaitse tagajärjel on kujunenud Äyräpää järves rikkalikum valik Soome lindudest. Statistika näitab 1500 paari sinikael-metspartet, 200 paari naerukajakaid, 50 paari suuri koovitajaid, vaeraid, hahku, merekotkaid, luiki, hanesid jne.

Eriti meelde jääb on sellest mudasest järvest Einari Merikallio lüksuslik uurimustöö: „Äyräpäänjärvi. Suomen linturikkain järvi. 1929.“ Meie Vilsandi „lindude pansion“ on oma looduskauniduselt ja turistide rohkuselt Äyräpääst kaugel ees, ent pole ühtki teadlast-taidurit, kes raiuks talle E. Merikalliole võrdse monumendi. Trükitäht on jätnud nii Vilsandi kui ka Matsalu lahe vaeslapsiks.

NÄGIME KROONLINNA.

Näha Kroonlinna loetakse tänapäeval juba delikatessiks. Ometi sai see võimalikuks ühel autoturneel läbi Karjala kanna. Joutselkä küla, asudes samanimelise silla juures, on üks Soome piirihamu. Kuulus Helsingi-Peterburi maantee esineb siin süütuna, rohelusse kasvanuna ja SSSR poolelt purustatud silda val-

vab nagaani kandev Soome piirivalvur. Põõsasmaastikus asuvad Joutselkä küla tuntakse hea emigrantide üle piiri põgenemiskohana. Eesti ja soome turistid tegid siin retke Venemaale, et kitkuda daamidele lilli... Erinevust Lääne ja Ida vahel näeme juba niivõrt süvenenuna, et isegi Venemaapoolisel oja kaldal kasvasid punased, Soomepoolisel aga valged lilled. Paika, kus võib liivasel rannal, käed taskus, seista ja hädaohutult Kroonlinna silmitseda, kutsutakse Kuokkalaks. Palju mände, kividese-gane liivarand, määratud dimensioonid ning palju lagunenu maju — sellisena on Kuokkala sama väheütlelev kuurort kui Terijõgigi. Viimane osutub ühe Eestit riivanud ajaloolise koosoleku tõttu tuttavaks, esimeses aga veetis oma päevi kuulus vene maalikunstnik Ilja Rjepin. Ta tütre ja poja kodu — õieti muuseumi — pääsevad ainult üksikud valitud külalised.

VAMMELSUU „LEGEND“.

Kui kihutada piki Soomepoolset randa üle Terijõe, veel kümnekond kilomeetrit läände — siis kohtud palju vesihallides kuubedes sõdureid, lõpuks aga jõuad Vammelsuu jõe — kummalisemale hauale ja mälestusmärgile, mida olen näinud.

...Männistiku ja ranna veerul seisab rikka vene kaupmehe villa. Aastaid ja aastaid sõitis nimetatu Lääne-Euroopa meredel... Ta naine Maria Kartavtsova ootas ja kandis asjatuid hellitusi ning lootusi mehe truudusest.

Hiigla graniitmüraka rannal valis naine oma valvepostiks. Koos väikese õpetatud karuga jälgis ta igat saabuvat ning lahkuvat purjekat. Ent tiisikus oli kiirem kui Läänest saabuv mees... Oma naise laiba ees seisev Kartavtsov andis siis käsu kiriku ehitamiseks kadunu mälestuseks. Suur graniitblokk lõhestati ning Maria Kartavtsova puusärk mahutati kivvi, millel valatuna pronksi istub ootav naine. Väike karugi maeti kivvi ning ta elusuurune kuu jäädvustati metallis. See on suure armastuse sümbol... Vammelsuu „Rakkaushauta“.

Edgar W. Saks.

MÕNDA JYVÄSKYLÄ SUVIÜLIKOOList.

Soome ilusaim järvede ahelik Päijänne lõpeb põhjas väikese Jyväsjärvega, mille kaldal keset looduslikult ilusat maastikku, nagu seda Kesk-Soomes leidub väga sageli, asub väikene linn Jyväskylä — umbes kümnetuhande elanikuga.

Jyväskylä ei evi tähtsust mitte sedavõrt kaubandusliku ja tööstusliku keskpunktina, kui just koolilinnana ja Kesk-Soomes kultuurilise keskusena. Kuid Jyväskylä tähtsus ei piirdu ainult sellega, et ta tänapäeval moodustab haridusliku keskuse Kesk-Soomes — palju laiaulatuslikuma tähtsuse omab ta rahvuskultuurilise haridustöö arendamise seisukohalt lähtudes. Jyväskylät võib koguni nimetada soome rahvusliku haridustöö hälliks. Siin teotses U. Cygnaeus, rahvusliku kooli loojaid, ja siin asutati esimene soomekeelne rahvakool, samuti tütarlaste kool ja esimene seminar. Ja nüüd, kus Jyväskyläs on keskkooli ja mees- ning naisseminari kõrval ka oma ülikool, võivad kesksoomlased päris õigustatult nimetada Jyväskylät Soome Ateenaks.

Jyväskyläs teotseb 1912. aastast alates suviülikool (Jyväskylän Kesäyliopisto), mille peab üleval vastavalt sellele. Tänavuse aastaga võis suviülikool oma töökestuses märkida 19-dat tegevusaastat. Suviülikool asub linna messeminari ruumes. Suviülikooli sihiks on pakkuda enesearendamise ja edasiõppimise võimalusi rahvakooli õpetajatele ja vabaharidustöö alal teotsejatele; sellekohaselt on koostatud ka õppekava ja loengute ulatus. Peamist rõhku pannakse kasvatusteadus-

likele küsimusile. Õppekava on aga ka küllalt huvipakkuv üliõpilasile. Üliõpilastest kasutavad suviülikooli kursust peamiselt noored üliõpilased, kellel on hea võimalus siin alata oma õpinguid keeltes, peamiselt ladina ja saksa keele alal.

Suviülikooli juures on õpilastele kasutada ka üsna suur teaduslik raamatukogu, mis täielik eriti pedagoogika alal.

Suviülikooli kursus on õige mitmekesine, nii leidub õppekavas eriküsimusi haaravaid, lühemaid või laiemaulatuslikke loenguid pedagoogika ja psühholoogia, filosoofia ja esteetika alalt. On loenguid rahvaharidustöö, etnograafia, soome keele ja ajaloo, foneetika, keemia, bioloogia ja kõnekunsti alalt. Peale selle on veel võimalus õppida eesti, ungari, saksa, inglise, prantsuse ja ladina keelt.

Peale regulaarsete loengute korraldatakse veel üldiseid loenguid, milledest osavõtt võimaldatud ka linna elanikel. Mõõdunud suvel leidsid selles tsüklis erilist tähelepanu prof. E. N. Setälä loengud uusimaist uurimustest Kalevala ainetel. Paralleelselt suviülikooli kursusele korraldati käesoleval aastal suviülikooli poolt ka rahvakooliõpetajate õppenädal.

Loenguid kuulatakse huviga ja kursuse lõpul on võimalus sooritada vastavaid katseid. Õppejõududeks on enamasti Helsingi ülikooli õppejõud ja seetõttu Jyväskylä suviülikool vastab täielikult teadusliku õppeasutise tasemele. Kuna eksaminaatorid langevad ühte, siis on viimasel ajal hakatud Jyväskyläs sooritatud tööd arvestama ka Helsingi ülikoolis.

Suviülikooli kursus vältab umbes poolteist kuud ja kestis käesoleval aastal 12. juunist kuni 22. juulini. Õppe-tegevus algab avaaktusega ja lõpeb kursuse viimasel päeval peetava lõppaktusega, millest võtab suurel arvul osa nii õpetajaskond kui õpilased.

Kõneldes Jyväskylä suviülikoolist

ei saa mööda minna tema juhataja, kohaliku seminari lektori hra K. Ok-sala isikust; seda sümpaatset vana-härrat võib küll õigustatult pidada suviülikooli hingeks. Õieti kogu Ok-salate pere töötab kaasa suviülikoolis, sest peale isa töötavad õppejõududena veel kaks poega, pedagoogika ja filoloogia magistrid.

Suviülikooli õppemaks kogu kursuse eest on Smk. 200.—, kuid on ka võimalus võtta osa üksikuist lühemat aega vältavaist loengute tsükleist, tasesdes pool õppemaksu. Lisaks õppemaksule tuleb tasuda harjutustööde ja eksamite eest lisamaks. Kuulajatel on tunnistused, millele märgitakse nende osavõtt loenguist ühes hinnanguga ja sooritatud eksamite kohta antakse tõendised.

Kuna Jyväskylä suviülikool on oma sihiks seadnud anda õpetajatele võimalusi enesetäienduseks ja edasiarendamiseks ja kuna on erilist tähelepanu pööratud pedagoogikale, siis on viimasel ajal kerkinud ülesse päris kindlakujulised kavatsused edasiarendada suviülikooli tegevust ja temast kujundada pedagoogiline ülikool.

Õpilaspere arv kõigub tavaliselt umbes 300 ümber. Vastavalt suviülikooli õppe-tegevuse sihtidele moodustavad enamiku kuulajajast õpetajad, kuna hoopis vähemal määral on esitatud üliõpilased. Kogu kuulajaskond suhtub õpinguisse tõsiselt, kogu päeva võib näha vilkalt loengule tõttavaid üliõpilasi, mis nii elavalt tuletas meelde kihavat semestriaegset elu Taaralinnas Alma Materis. Vaatamata haruldaselt ilusale ja kuumale suvele, oli pea kõikjal suviülikoolis õppijate sagedaseks kõneaineks õpingud.

Soomlased ise seletasid seda agarrust asjaoluga, et viimasel ajal on võistlus suurenenud ja sellepärast tahavad õpetajad vabal ajal enesetäiendamise ja edasiõppimise kaudu muuseas saavutada ka eelistusi teenistuse leidmiseks.

Purilend üliõpilasspordiks.

Maailmarekordid kestvus-, kõrgus- ja kauguslennus.

2

Dr. Aleksander Massakas.

Hiljuti püstitas kestvuspurilennu maailmarekordi saksa filosoofia üliõpilane Kurt Schmidt¹⁾. Ühel varajasel hommikutunnil märkas ta idatuult, mis pakub kõige soodsamaid kestvuslennu võimalusi Ida-Preisimaa kallastel, kiiresti sõitis stardikohale ja sooritas 36-tunnilise lennu, liugeldes vahetpidamata kaks päeva ja üks öö mere ääres.

Seal asub lõpmatute liivaluidete keskel ka Rossitteni lennukool, kuid Schmidt ei pi-

1) Autor tunneb hästi rekordimeest ühest kuu aega kestnud ühisest suusaretkest Alpides ja hiljem koostööst purilennu alal Königsbergi ülikooli juures.

Siiski ei puudu aga Jyväskylä's ka oma „üliõpilaselu“, — korraldatakse ühiseid väljasõite, tegutseb laulukoor ja harrastatakse pesapalli mängu. Omapärasena traditsioonina tuleb märkida õppejõudude lauluga tervitamist. Ühel õhtul tullakse kokku ja põhjamaa valgel ööl rändab lauluteravitust toov üliõpilashulk ühe õppejõu juurest teise juurde.

Suviülikool väärib tähelepanu ka hõimutöö seisukohalt. Iga tööperioodil korraldatakse hõimu-õhtu ja pidevalt püsivad õppekavas eesti ja ungari keele loengud, missugused leiavad küllaldast kasutamist. Nii näiteks tänava oli eesti keele õppijaid 25 ja ungari keele alal 8. See isegi peaks olema juba küllaldaseks tõenduseks hõimuharrastusist. Peale selle kohtasin aga Jyväskylä's hulga Eestist huvitatud hõimlasi, kelledest mitmed tõsiste hõimusõpradena on korduvalt ja pikemat aega Eestis viibinud. Sellepärast väärib Jyväskylä ka hõimuharrastuste keskpunktina Sise-Soomes tõsist hindamist.

R. Tasso.

danud sellega ühendust. Tema pidi arvestama väga kitsaste majanduslikkude oludega, millest ei jatkunud isegi algusväljaõppeks lennukoolis ja veel vähem lennuki ostmiseks. Sellepärast hakkas ta teisiti asjast kinni. Ta koondas akadeemilisse purilennu ühingusse paar-kümmend energilist ja töökast kaasvõitlejat, kelle kaasabil hakkati õppelennuki isehitamisele. Hiljem harjutati ühe lennukooli lõpetanud instruktori juhatusel, täideti järkjärgult kõikide katsete tingimused. Sarnane tee oli muidugi palju raskem ja aeganõudvam, kuid peasi, neil oli kindlat tahet ja see aitas neid eesmärgile, ehkki üle konaruste ja takistuste. Nii mõnigi kord oli maandumisega juhtunud äpardus, mille all kannatas lennuk. Kuid see ei langedanud meeste tuju, tuli ühisele jõul asuda parandamisele. Mõnikord kestis see nädalaid ja isegi kuid. Keegi ei pööranud aga ühingule selga. Schmidt oskas oma kaastöölisi köita ja juhtida. Kord oli tema ringis kõva, kuid ka sõbralik.

Ja nii töötati ja harjutati lakamatult innu ja huviga kuni maailmarekordini.

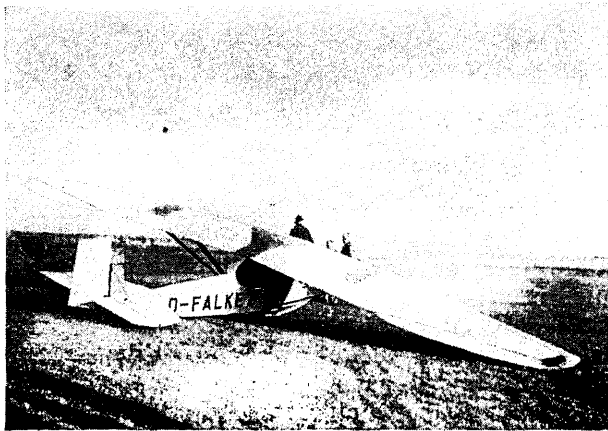
Kui arvesse võtta neid olusid ja võrrelda rekordlennu võimalustega Rossitteni lennukooli juures, millel kasutada üle kahekümne harjutuslennuki ja terve rida kõrgeklassilisi, täiuslikumaid plaanereid ja kõige sobivamaid kallak-kaldaid, siis omab selle üliõpilase tippsaavutus, kes täiesti iseseisvalt, nii öelda oma käe peal jõudis eesmärgile, iseäralist tunnustamist ja väeringut. Ühtlasi kinnitub väide, et purilennus leiab igaüks, sõltumatult halvast majanduslikust seisukorrast ja

liig piiratud vahendeist, siiski võimalusi lendamise õppimiseks, kui huviring näitab teguvõimet ja kui temas jätkub püsivust tööks.

Schmidt'ilt saadud kirja põhjal ei olla ta oma tööga lennuasjanduse alal veel kaugeltki mitte jõudnud lõpule.

Kui järgmise päeva hilja õhtul Sch. instruktor andis talle pimeduse tulekul maandumiskäskluse-signaali, siis oli Sch. rahulolematu sellega suur. Tal olla veel tagavaras nii palju jõudu, et jätkuvat sellelgi ööl olla „üleval“. Instruktoril aga puudus temaga lähem side ja kui ta oleks lasknud Sch. oma tahtmise kohaselt lennata kuni viimase jõutagavarani, siis oleks võinud maandumisel juhtuda viga. Iga väiksemgi lennuki vigastus oleks takistanud rekordi üldist tunnustamist. Instruktori ettevaatlikkus on täiesti põhjendatud, sest et teevaatlus on alati purilendamisel peamiseks tingimuseks. Schmidt aga kirjutab, et tema seekordne lend oli talle hääks harjutuseks, kuna ta sealjuures kogus omale hulk kogemusi eelseisvale tööle selle rekordlennule.

Kestvuslennud sünnivad tavaliselt õige piiratud, selleks sobival maa-alal, paarikümnekilomeetrilisel mäenõlvakul õige tuugevas — kiirusega üle 10 meetri sekundis — tuules. Piloot hoiab end mäenõlva kohal tuule mõjupiirkonnas, liugleb kuni selle arvatava lõpuni, teeb pöörde ja lendab teise otsa, kuhu ulatab ülespoole juhitud tuulehoog. Ja nii planeerib ta edasi-tagasi lugematuid kordi. Püsib tuul samas suunas ja sama kiirusega pikemat aega, siis oleneb kestvuslennu aeg ainult piloodi lennuoskusest ja vastupidavusest.

A. Massakas valmistumas „Falke'ga“ pilvelennule.

Teisi lennuvõimalusi kasutatakse pikamaa- ehk kauguslendudeks. Siinjuures ei arvestata mitte läbilennatud teega, vaid õhus otseühendusega startimiskohast kuni sihtmaandumiseni. Üheks kauguslennu võimaluseks on *thermik*. See on nähe, mis ilmneb päikesekiirte mitmesugusest mõjust maapinnale. Mõnes kohas, näit. soodel, soojeneb pind palju intensiivsemalt ja seal tekivad õhukaminad, millest juba eelpool tegime juttu; nende turjal valib omale purilendur järkudena tee kuni sihtkohani.

Thermiklend on meie olukorras kättesaamatum, sest päikesekiirte mõju ei ole mitte nii tugev ja th.-lend nõuab väga tundlikku ja kallihinnalist plaaneri.

Teist võimalust pakub purilendurile *äikesepilv*. Teatavasti liiguvad otse äikesepilve eel õige tugevad ülespoole juhitud tuulehood. Et nende mõjupiirkonda jõuda, tarvitatakse mootorlennuki abistarti, mis viib plaaneri mootorlennuki saba pika terastrossi otsas kuni 4—500 meetri kõrgusele. Äikesepilve lähenedes püüab mootorlennuk sellest kiiresti leida allvarju, sest temale on äike liig hädadohtlik. Purilendur aga asub võitlusse loodusjõududega. Tema lennuk on tundlikum,

kuid ka painduvam igas olukorras.

Purilendur katkestab ühenduse. Kohe hakkab lennuk tõusma. Nüüd peab piloot olema valvel, et mitte otse pilve sisse sattuda, seal on hädadohtlike keeriseid ja allapoole juhitud õhuvoole. Ta peab laveerima kõuepilve ees ja laskma end sellest tõsta ja edasi kanda. Nii võib ära lennata õige pikke maaalasisid. 1931. a. 4. mail lendas sakslane Günther *Roehnoff* tüüp „Fafnir'il“ sarnasel teel 272-kilomeetrilise maa-ala ja jõudis Münchenist Kaadenisse (Čehhoslovakkias). Lennuks kulus tal aega 8 tundi ja kõrgust võitis ta sel teekonnal 2400 m. See on üks tähelepanuvääriva-

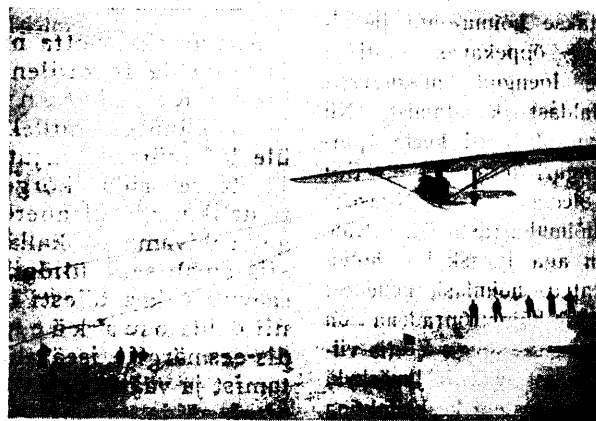
maid rekordlende viimaseil aastail. Sama aasta juulis tuli Groenhoff *Rhönis*, Saksamaal peetud rahvusvahelistel purilennuvõistlustel esimeseks. Seal oli lubatud ainult kummi-kõie start, kuid G. jõudis siiski välja pilvedeni, ületas kõrgusnäitaja 3000 m piirjoone ja lendas Rhöönist Magdeburgi lähedusse, mille kaugus 220 km.

Üsna häid tagajärgi on näidatud ka Lõuna-Venemaal *Musta mere* ääres, kus hoolega harastatakse purilendu.

Rekordlendude eeltingimuseks tuleks nimetada kolme tegurit: hää konstruktsiooniga kõrgeklassiline lennuk, lendamisoskus ja teadmised purilennu võimalusist.

Viimistletud lennukist ja lendamisoskusest üksi ei jätka. Alles kumulus- ja kõuepilve lend, läbiviidud täie arusaamisega antud olukorrast ja isegi püüd tungida looduse saladustesse, avastavad üleelamusliku purilennu. Olla tuulte, päikese ja kõue paelujaks, tähendab omada suuri võimeid, mille peale võib purilendur olla uhke. Lendamise osavuse ühendamises kaalutud, teadliku tegutsemisega, peitub edukuse saladus purilennus. Ühtlasi avaneb mainitud kolme teguri viimistledes täiuslik lennuspordi ilu, mida annab meile mootorita lend.

(Lõpp)

Hetk peale stardi käsklusi.

EESTI TÖÖ TOIDAB EESTLAST!

**KALEVID *
PUUV. RIIDED
SIID, KUNSTSIID
NIIDID ***

A/S. KREENBALT

Kogu meie haritlaskond loeb

„PÄEVALEHTE“

sest «PÄEVALEHT» on üleriiklikult levinuim, erapooletu ajaleht tiraashiga 45.000—50.000 eks. «PÄEVALEHTE» võib tellida kõigis kodumaa postiasutistes ja «PÄEVALEHE» esindajailt linnades ja maal.

Meie kirjastusel ilmub

„LASTE RÕÕM“

kodumaa populaarseim lasteajakiri.

T.E.K.Ü. GRAAFIKATÖÖSTUS

on täielisim tööstus sel alal Eestis.

Trükikoda • Kõitekoda • Tsinkograafia
Litograafia • Offset-trükk

Hinnad soodsad ning tellimiste täitmise kiire.

Suurimad ning täielisimad
raamatu- ja kirjutusmaterjalide kauplused,
kirjanduse- ja paberilaod

SUUR-KARJA 23 ja PIKK 2, TALLINN

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus

TALLINN, PIKK 2, OMAS MAJAS.

Kunstlikool „Pallase“ lõpetajate näitus.

Tänavu on „Pallase“ lõpetanud 10. lend õpilasi. Nende tööde näitus (kooli ruumes, kuni 1. oktoobrini) tõestab, et lend on juubeliline ka lõpetajate kvalifikatsioonilt. Harva on „Pallase“ ruumes saanud näha nii ühtlaselt rahuldavat, õigemini küll rõõmustavat kunstirevüüd kui praegu. Esinejaid-lõpetajaid on küll ainult 4 — kuid nende toodang demonstreerib kõiki tähtsamaid kujutava kunsti eriliike; näeb mitmekesisust ja katsetusi, aga valdavalt mõjub tööde üldine küpsus, „comme-il-faut“-toon hääs mõttes. „Pallases“ näikse lõppenud olevat omaaegseist kunsti-tuultest ja tõemidest kantud otsingute-originaalitsemine aeg. Praegu siin toodetak laseb end olulisemalt nautida kui ka hinnata.

Heino Mugasto mõjub õige väljakuunenud kunstnikuna graafiliste tehnikate alal. Monotüüpiad — milles M. varem harrastas veel graatsilisemat, otse rokokoolist laadi, on tänavu esindatud tagasihoidlikumais, aga seda küpsemisvärvusekooskõlastus; maastikuline element on saanud realistlikumaks — ülekaalus sadamaid, linnavaateid. Selles pehmes lüürikas eristub nr. 9 — kuumumaga pilvis — oma ägedalt efektilisuselt, mis peaaegu puudutab „mageda“ piire, kuid jääb siiski ehtsaks; nr. 6, varasem töö, puudab elavust. Hääd, kõigiti tihedad on M. eau-forte'id — romantilisse kalduvad kujutised süngusest ja proletaarlikkusest. Suurejoonelisemas tehnikas, linoollõikes, on eduga efektistatud robuste inimestüüpe ja maastikumotiive. Litograafia nr. 30 saavutab kõiges Mugastole omasest „kunstilisuses“ ja stilisatsioonist väga jõulise mõju, kujutades kaht meest ja alust sadamas. Üks number puu-

gravüüri köidab kõigiti tähelepanu.

Arnold Johanit kahtlemata tuleb pidada üheks parimaid ja isikupärasemaid joonistajaid nüüdses eesti kunstis. J. võib vanu saapaid, lamba pääd või saunahurtsikut kujutada täielike üllatusena kõigis nende töepärasuses. Tema värvilised kriidilõonnistused (must punakaga — sangviinitooniga) oma realistliku ja ühtlasi jõulise, tihti dünaamilisse kalduva käsitlusega otse sunnivad endid respektima. Parimaina ses laadis mõjuvad 2 numbrit saunaskäigu süzeel. Silmitsetagu ka nr. 56 — vaade Tartu kalaturule ja südalinna; väga eluline „realistlik romantika“ (vabandatagu väljendust). Ebaõnnestunud on perspektiivi puudumise ja liigse puna tõttu vaade Taevaskojale. — Portreed mustas kriidist ei jäta midagi soovida sarnasuse tabavuselt — nende elavus aga on haruldane (nr. 61 ja 55). Clair-obscure'i tehnikaga on siin saavutatud selliseid lõpetatud ja ühtlasi visioonärsuseni elavaid pildistusi, nagu autoportree nr. 59. Kui olla nautinud selletaolist, siis J. maalid tunduvad liiga vanameistrilikena, liiga tagasihoidlult ühetoonilistena — just suuremad neist nr. 33 ja 34. Ometi autoportree, „Pajud“ ja mõned Tartu motiivid näitavad elavat värvikäsitlust ja soojust kõiges diskreetsuses. Pääle suurte maalide jätvavad J. tõist erapooletuks kallelaline joonistus-kompositsioon „Uppunu“, ja „Sõdurid“.

Karl Liimani värvijulgete maalide ees erapooletus igatahes ei tohiks paika pidada; ometi ei saa enamikku neist suhtuda ka täie „otsekohesusega“. L. noble kombineerimine värvide kõrvutuste ja kont-

rastimistega võib olla sümpaatlik oma julguselt ja värskuselt — ent see värskus jääb aina romantiliseks; näeb katsetusi mitmes suunas, aga ainult mõned pildid mõjuvad „vaideldamatuina“. Õige hää on kõigepeält „Vanaeide portree“: üllatab momentide-tabamine ilmes, meeleolus. Nautida võib suurt „Natiüürmorti“, vaatamata isegi tulipunasele laigule, mis viib aktsendi pildi ühte nurka; tabavus gipskujude valgustuses. Aga kuldse üldtoonij viidud „Sügis“ vaevalt köidab kauaks, kuigi meelkitab; samataoliselt üldtoonist graatsilis-lüüriline „Lapsed“ ei lase end laita. Katseteliseks romantikaks on jäänud „Emalapsega“ (veel küsitavam „Sügismaastik“), ja lillestik maalid „Kesapõld“ laseks end vast vaadata sellest kaugusest, kus erivärviiste õiesülemite asemel võiks oletada ükskõik mida eredat, ent kompaktsemat. Üllatavalt elav värvusvalgustus on tabatud „Aktis“, eriti jalgadepartiis, — kuid sinine riidetükk ülal taustal toorestab üldmõju. Huvitav liikuvusmotiiv paistab silma „Pesijate“ kompositsioonis.

Skulptuuri esindab Ernst Jõesaar mitmekesiste ja huvitavate väljapanekutega. On näha, et siin pole kalduvad mingisse maneeriga taotlata kergesti-kalkuleeritavaid mõjumisvõtteid, mis meie muide üsna kõrgetasemelises skulptuuris on juba küllalt tootnud küsitava väärtusega „dekoratsioonina“. Jõesaare suhted dekoratiivsusega pole kuski läinud liiale; pole kaotatud ehtsat, igakord värsket ja uut suhtumist ülesandesse; ei monumentaalitseta. Graniidist, mis iseendast sunnib teatavale „kirvelisusele“, on J-l eriti õnnestunud „Kalurid“ (õigem: puttod kalaga): kõigiti elav, niihästi graatsiat kui ka liikuvuse monumentaalset rütmi otsekui endasse koondav skulptuur. Sama paariskujude rütmimotiiv puust „Munkades“. Pronksist poisikesepää „Agu“ — realistlik modelleering, mis nagu iseenesest on saavutanud veidi huumoorika skulptuursuse. „Suusatajas“ stilisatsioon sihvakusse laseb seda reaalsemalt esitada liikuvuse, hoo momenti. „Torsos“ sama pöördeliigutuse-elavus, mis küll tuleneb dekoratiivse pää pöörangust. „Portree“ tooresgipsis on huvitav nii vormilt kui ka materjali mõjult. J. asjust oleks võinud välja panemata jääda küll ainult „Ratsanik“, väike gipsfiguur.

Kokkuvõtteks: sel näitusel võib end lohutada.

H. Paukson.

VÕIDUKATE ÜLIÕPILASPORTLASTE

Möödunud kuu teisel poolel asus meie üliõpilaskonna olümpiameeskond teele Torinosse, kus peeti V rahvusvahelised üliõpilas-olümpiamängud.

Ei võinud nagu keegi arvatagi ette, et too sõit iseenesest kujuneb erisuguseks sündmuseks meil aset leidnud sportlike olümpiaretkede alal. On ju meie tänapäeva üliõpilassport mitte üksi eesti üliõpilaskonna — ka mitte ainult kogu meie rahva sporditaseme kandjaks, vaid meie üliõpilasspordi saavutised on terve maailma tippsaavutistesse tiki tud.

Et see tõeliselt nii on, selles veendus meie spordipublik juba Vilnos peetud võistluste kui esimese suurema välismaise tuleproovi põhjal. Vast alles Vilno võistluste järel tekkis laiemais rahvahulgis pinev huvi Toriino olümpiaadi vastu. Ja meie üliõpilassportlased ei purustanud neile pandud lootusi.

Sõit algas üpris vaikselt. Polnudki saanud veel tunda seda tüübilit rongisviibija igavust, kui saabuski Vilno. Kohalik üliõpilaskond, kes võtnud enda peale sealsete võistluste korraldamise, oli kõikjal hoolitsemas külaliste eest.

Peale meie tudengsportlaste saabusid Vilnosse ka läti olümpiameeskond 38 (!) võistlejaga, ning jagasid meiega poolakate lahkett vastuvõttu.

Pilsudski nimelisel staadionil, mis tuli tookord vast avamisele, esinesid meie kergesportlased enneolemata eduga. Saavutati kõigil aladel esimesed kohad. Sääljuures olid saavutatud tulemused sellised, mis ise enda eest räägivad. Nii oli Aksi Kuuse (orgmatu) kõrgushüpe 195(!), mis uus Eesti rekord — ning paremuselt teine tulemus Euroopas; Gustav Sulel (Raimla) odaheide 69,30,

Arnold Viidingul (orgmatu) kuulitõuge 15,49 ja kettaheide 43,58 ning Nikolai Küttisel (E. Ü. S.) kaugushüpe 7,09. Kõik need tulemused ja võidud olid saavutatud ebasoodsate võistlustingimuste juures, mis veelgi tõstab nende kvaliteeti.

Samal ajal peeti Vilnos ka käsipallivõistlused. Meie üliõpilaskonna käsipallimeeskond, kes koostatud möödunud aasta üliõpilaskonna meistervõistluste põhjal ja seega mõndil kahtlematult parim, esines sama eduga kui kergesportlasedki. Võrkpallis oli juba võit teada ette, kuid suur oli meeste üllatus, kui üllatusvõit tuli ka korvpallis. Võideti napilt, kuid kindla paremusena turniiri arvatavat võitjat Lätit — loomulikult ka üldturniir.

Juba Poolasse saabumisel võis kohe märgata suurt sõprust, mis valitsemas poola ja eesti üliõpilaste vahel. Veel enam ilmnes see, kui eesti üliõpilassportlased näitasid omi kõrgeid võimeid võistlusil. Polnud siis imestada põrmugi, kui eesti tudengid selle lühikese aja vältel said kogu Vilno lemmikuteks. Vastuvõetud kohalikes organisatsioonides, kuhu ainult eesti tudengid paluti, räägib ise selget keelt.

Ning lahkumiselgi Vilno jaamast, kuhu ilmunud oli mitmetuhanda-pealine rahvahulk saatma valgemuitsilisi tudengid, oli igale pealtnägijale

selge, et eestlased ei lahku Vilnost mitte hulga võitudega, vaid kogu Vilno, esijoones aga Vilno tudengkonna südamesõprusega.

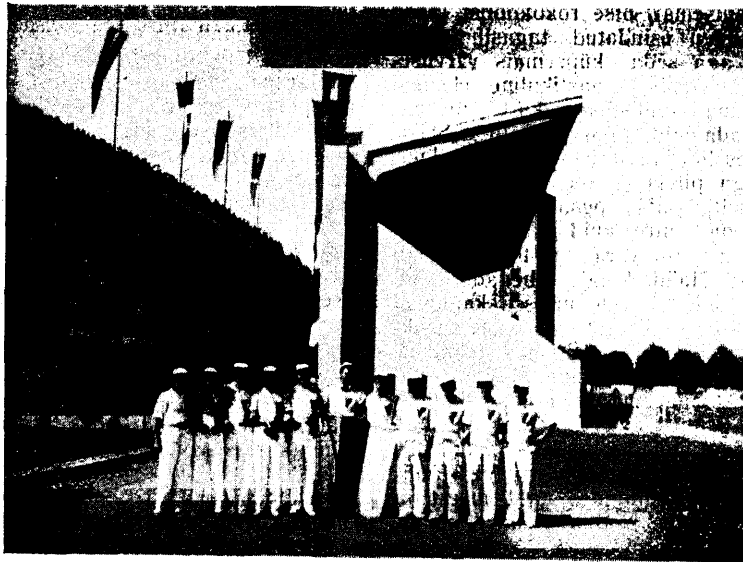
Lühemate peatustega Varssavis, Viinis, Veneetsias ja Milaanos jõuti lõpuks Toriinosse.

800.000 elanikuga linnana jätab Toriino iseenesest väikese pettumuse ja seda just oma suuruselt. Ei tahaks uskuda, et linnas, kus peamiselt 3—4 kordsed majad, ning tänavad pooltühjad inimestest, võiks olla selline suur elanikkude kogu.

Kaunis on ta aga looduslikult. Linnast läbi kulgeva kõrgekaldalise jõega, üksikute suurte kobararohkete viinamarjaaedade ning põhjaküljel kauguses sinetavate valgete lumiste Alpidega, pakub ta tõsist naudingut. Linna ääres asub olümpiamängudeks äsja valminud Mussolini-staadion oma imekõrgete neljakandiliste spordiväljakute, basseinidega ja olümpia-torniga.

Meie meeskond saabus kohale üsna varakult. Saades ulualust päris koduses St. Giuseppe nimelises vaimulikus seminaris, kujunes elu Toriinos üsna mugavaks. Raskused Itaalia kliima, toidu ja muudegi erinevustega valmistasid küll raskusi, kuid eestlase tüübiline elastsus kohanedu iga olukorraga oli siingi abiks.

Korvpallimängud algasid kergejõustikust nädala võrra varem. On

„Toriino mehed“ Mussolini-staadionil.

TURNEE LABI EUROOPA

netu loosiga juhtus meie korvpallimeeste esimeseks vastaseks hilisem võitja Itaalia meeskond.

Palju enam kohanematuses kui mänguvõimest tingituna tuli võtta vastu kaotus 28:11 näol (poolaeg 8:6). See kaotus aga ei heidutanud mehi, ning järgneval mängul võideti prantsuse kuulsusi 42:26 näol. Raskem oli juba seedita kaotust lätlastele, seda juba seepärast, et tegu oli äärmise ebaõnnega. Kuna läti olümpiameeskonna suurim lootus oli korvpall, siis olid nad ka mitmekuiseid ettevalmistusi sel alal teinud. Ja nii kujuneski tulemus 29:25 (poolaeg 19:11) Läti eduks, mis sama hästi oleks võinud olla ka vastupidine.

Viimane mäng pronksmedalile tuli ungarlaste vastu. Need aga ei suutnud meie meeste tõusvale vormile põrmugi panna vastu, mida tõendab ka olümpiaadi mängude suurim korvide vahe 47:14 (!).

Finaalis Itaalia võitis Läti 22:13 ning nii kujuneski korvpalli järjekord: 1) Itaalia, 2) Läti, 3) Eesti. Koosseisus (Erikson, Simtmann, Margevitš, Keres, Pehap, Zimmermann ja Jakobson).

Rahva peahuvi koondus endastmõistetavalt 7. sept. algavale kergejõustiku võistlustele.

Siin esinesid eesti tudengid igati edukalt. Üpris väikeliikeline mees-

kond, nagu seda oli kergejõustikus, suutis siiski saavutada õige mainimisväärseid tulemusi.

Tulla rahvuste järjekorras kuueandale kohale, räägib ise enda eest selget keelt, kuna riigid, nagu Inglise, Prantsuse, U. S. A., Rootsi, Argentiina j. t. jäid Eestist veelgi tahapoole.

See, mis osaks sai meile Poolas, kordus ka Itaalias. Meie väikeliikeline üleni valgesse rõivastatud meeskond võitis peagi kogu Toriino poolehoidu. Peagi tunti meeskonda — isegi üksikute liikmete järele, ning lõunamaalase kuum iseloom, kes kohe teeb vahet sõbra ja vaenlase vahel, andis ka siin eestlastele tunnustuse.

Avamistseremoniil tõusis rahva vaimustus maksimumini, eriti aga siis, kui eesti üliõpilasmeeskond tervituseks tõstis käe aukülaliste looži ees.

Võistluste lõpul, kui saadud auhindadeks võidukarikaid ja medaleid, jätkati sõitu Praaha kaudu kodu suunas.

Praahas kergejõustiklased veel kord tõendasid oma suurt vormi, korras veel kord Vilnos tehtud tööd: võites kõik esikohad ning seda tulemustega: Viiding — kuul — 15,67, ketas — 46,63; Sule — oda — 65,40; Kuuse — kõrgus — 187, ja Küttis — kaugus — 7,42 (viimane on uus Eesti rekord).

V rahvusvaheliste üliõpilaskolümpiamängude tulemused.

100 m: 1) Pflug (Saksa) — 10,7, 2) Virtanen (Soome) — 10,8; 3) D. Blas (Itaalia) — 10,9; 4) Glegg (Inglise), 5) Nagy (Ungari), 6) Luti (Argentiina).

200 m: 1) Engel (Čehosl.) — 22,1; 2) Pflug (Saksa) — 22,2; 3) Ferrario (Itaalia); 4) Gonnelli (Itaalia); 5) Virtanen (Soome); 6) El-dracher (Saksa).

400 m: 1) Fuqua (USA) — 47,8; 2) Voigt (Saksa) — 48,3; 3) Metzner (Saksa) — 48,5; 4) Fiser (Čehosl.); 5) Boisset (Prantsuse); 6) Rühle (Saksa).

800 m: 1) Dessecer (Saksa) — 1:54,6; 2) Danz (Saksa) — 1:55,0; 3) Gerati (Itaalia) — 1:55,8; 4) Södermann (Soome); 5) Pochard (Saksa); 6) Stimson (Inglise).

1500 m: 1) Beccali (It.) 3:49,2; 2) Lovelock (Uus-Meremaa) 3:49,8; 3) Dessecer (Saksa) 4:03; 4) Helpap (Saksa) 4:04,6; 5) Page (Inglise); 6) Gomori (Ungari).

3000 m: 1) Cerati (Itaalia) 8:44,2; 2) Mac Cluskey (USA) 8:44,2; 3) Hron (Čehosl.); 4) Helpap (Saksa); 5) Gomori (Ungari); 6) Stepp (Saksa).

4×100 m: 1) Saksa 42,0; 2) Itaalia 42,6; 3) Čehosl.; 4) Prantsuse; 5) Ungari; 6) Inglise.

800+400+2×200 m: 1) Itaalia — 3:28,2; 2) Saksa — 3:31,2; 3) Ungari — 3:32,6; 4) Prantsuse; 5) Inglise; 6) Čehoslovakkia.

4×400 m: 1) Saksa — 3:17,6; 2) Prantsuse — 3:19,0; 3) Itaalia; 4) Čehosl.; 5) Inglise; 6) Ungari.

110 m tõkkeid: 1) Morris (USA) — 14,4; 2) Wegener (Saksa) — 14,9; 3) Valle (Itaalia) — 15,6; 4) Dinkler (Saksa); 5) Vane (Inglise).

400 m tõkkejooks: 1) Nagy (Ungari) — 54,7; 2) Brown (Inglise) — 54,8; 3) Mori (It.) — 56,0; 4) Wegener (Saksa); 5) Erikson (Rootsi); 6) Nottbock (Saksa).

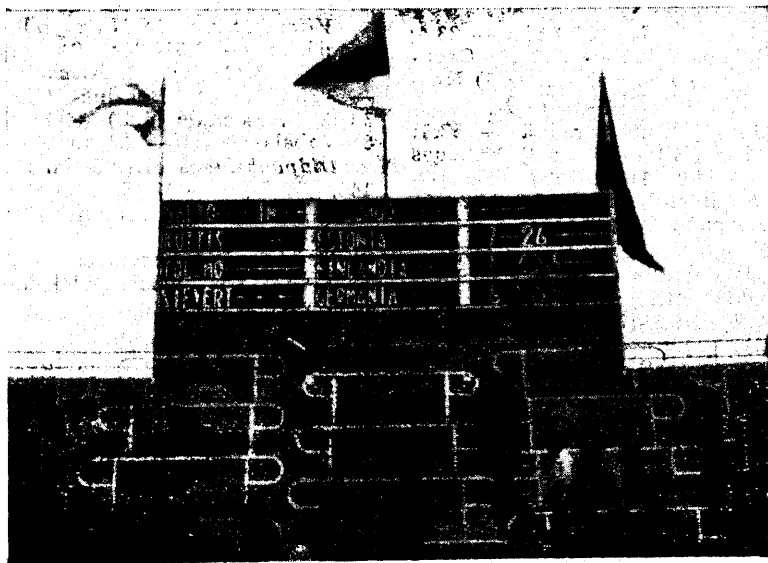
Kõrgus: 1) Bodosi (Ungari) — 194; 2) Kuuse (Eesti) — 191; 3) Bergström (Rootsi); 4) Tommasi (It.); 5) Solyorn (Ungari); 6) Stoeck (Saksa) — kõigil 185.

Kõrgushüppes täitis meie Kuuse temale pandud lootused. Olles nooremaks võistlejaks meie meeskonnas, suutis ta hoida täiesti alal oma rahu suurvõistlusteks, mida ka suurepärase tagajärg ja koht tõendavad.

Kaugus: 1) N. Küttis (Eesti) — 7,26; 2) Tolamo (Soome) — 7,03; 3) Sievert (Saksa) — 6:93,5; 4) Tabai (It.) — 6,89; 5) Megyeri (Ungari) — 6,81; 6) Weikoetz (Saksa) — 6,80.

Küttise olümpiavõit oli suurim üllatus.

Teivas: 1) Lunberg (Rootsi) — 390; 2) Pojamaevich (Argentiina) — 380; 3) Galetto (Itaalia) — 380;

Eesti lipp Toriino olümpiaadi võidumastis

4) Markl (Čehhosl.) — 380; 5) Zsambeki (Ungari) — 370; 6) Loebe (Saksa) — 360.

Kuul: 1) Kuntsi (Soome) — 15,52; 2) Viiding — 15,09; 3) Sievert (Saksa) — 14,95; 4) Dimza (Läti) — 14,29; 5) Solty (Ungari) 14,27; 6) Csany (Ungari).

Viidingu koht on hea, kuid tagajärg veidi nõrk. Põhjuseks kivikõva tõukering, millega mees polnud harjunud.

Ketas: 1) Laborde (USA) — 48,90; 2) A. Viiding (Eesti) — 45,40; 3) Sievert (Saksa) — 44,54; 4) Oberwegher (Itaalia) — 44,29; 5) Mignani (It.) — 42,35; 6) Dimza (Läti) — 42,08.

Viidingu tulemus on kõigiti hea. Võita Sievert, kes Euroopa parim, on igati suursündmus.

Oda: 1) Varszegi-Wennesz (Ungari) — 64,85; 2) Sule (Eesti) —

64,03; 3) Weimann (Saksa) — 64,02; 4) Stöeck (Saksa) — 62,34; 5) Suksi (Soome) — 60,40; 6) Mala (Čehhosl.) — 60,32.

Odaviske tulemused kujunesid nõrgaks. Seda telliskivikõva heitepaiga ja küljetuule arvel Sule võitis siin oma kardetavama vastase sakslase Weimanni ühe sentimeetriga. Ungarlase V. võit oli täieline juhust, kuna tal ainult üks heide üle 60 m piiri lendas.

Viievõistluse võitis saksl. Sievert 4163 p.; 2) saksl. Eberle; 3) sooml. Tolamo.

Rahvuste järele said punkte üldse:

1) Saksa — 126, 2) Itaalia — 80, 3) Ungari — 47, 4) Čehhosl. — 33, 5) Soome — 27, 6) Eesti 26, 7) Inglise — 25, 8) Prantsuse — 24, 9) U. S. A. — 23, 10) Rootsi — 12, 11) Argentiina — 6, 12) Läti — 6.

N. K.

VIII SELL-olümpiaad Kaunases.

Veel ennem, kui vaibunud oli Toriino üliõpilaselümpiaadi eestlaste võitude seeria ja selle järelkajad, asusid meie tudengkonna sportlased uuele võistlusreisile — ja nimelt Kaunasesse, kus peeti s. a. SELL üliõpilaselümpiaad 24. ja 25. septembril.

Võistlejatena sõitsid kaasa 14 kergesportlast ühes esindaja kehal. kasv. toimkonna juhataja prl. M. Oleskiga ja kahe kohtunikuga (A. Reisner ja V. Pärtelpoeg.)

Varematal olümpiaadidel ja ka käesoleval hooajal saavutatud sportlike saavutiste põhjal võis juba ette arvata eestlaste ülekaalukat võitu, kuna meie suuremad konkurendid — soomlased — olid teatanud olümpiaadilt ärajäämist.

Kuigi kõik kalkultatsioonid ja eeldused eestlastele alul üpris roosilistena paistsid, oleks see võinud maksta meil võidu ja nimelt selle tõttu, et Läti meeskond oli selleks olümpiaadiks end erilisel juba kuude viisi ette valmistanud.

Võistlused kujunesidki meile küllalt soodsaks, sest punktide vahakord Eestil: 146, Lätil 121,5 ja Leedul 109,5 räägib küllalt selget keelt. Veel enam näitab meie otse massilist paremust esikohtade omandamine — milliseid olemasolevast 17 — saavutati tervelt 12!

Võistluse korralduse kohta ei saa palju kiitvat öelda. Võistlusväli ja võistlusvahendid polnud soodsad, mille tõttu ka tulemused on nigela-võitu.

Mis eriti aga kõigile eestlastele jättis kenama mälestuse kogu Kaunase reisivõistluste üliõpilaste otse kirjeldamatult soe ja südämlük vastuvõtt. Võis kohe märgata, et

leedulased tahtsid pakkuda oma parimat, et hoida kõrgel seda sooja vahakorda, mis juba varem valitse nud eesti ja leedu üliõpilaskondade vahel.

Lahkumisel oli jaama ilmunud rohkepealine leedu üliõpilaskond, ning „Aeg kaob kiirelt...“ helide all vuras rong Tartu suunas, jättes rea omapäraseid mälestusi Kaunase linnast.

Võistlused, mis peeti linna ääres asuval kaitseväge uuel staadionil ja millised avas kohalik rektor, andsid järgmisi tulemusi:

100 m. 1) N. Küttis (E.) — 11,7; 2) Jodele (Le.) — 11,8; 3) Feldhuns (Lä.) — 11,8; 4) V. Nesterov (E.); 5) Voitkus (Lä.); 6) Zabielskis (Le.).

200 m. 1) N. Küttis (E.) — 23,4; 2) Feldhuns (Lä.) — 23,5; 3) Grebde (Lä.); 4) Bakunas (Le.); 5) Nesterov (E.); 6) Blinka (Le.).

400 m. 1) Kuškis (Lä.) — 52,5; 2) F. Ütt (E.) — 53,2; 3) Bakunas (Le.) — 54,0; 4) Blinka (Le.) — 54,1; 5) Bertulis (Lä.) — 54,2; 6) G. Beckmann (E.) — 55,6.

800 m. 1) Soonberg (E.) — 2:06; 2) Bertulis (Lä.) — 2:06,9; 3) Keturakis (Le.); 4) Barkauskas (Le.); 5) Riekstinš (Lä.); 6) Pulk (Eesti).

1500 m. 1) Soonberg (E.) — 4:19,3; 2) Bertulis (Lä.) — 4:24,6; 3) Riekstinš (Lä.) — 4:25,1; 4) Barkauskas (Le.); 5) Keturakis (Leedu).

5000 m. 1) Motmillers (Lä.) 15:57,9; 2) Soonberg (E.) 17:13,3; Pulk (E.) 17:20,0; 4) Kavaliunas (Le.); 5) Kijauskas (Le.); 6) Zuiks (Läti).

110 m tõkkeid: 1) Komaras

(Le.) — 16,6; 2) Berzinš (Lä.) — 25,6. Kõik teised tühistati 3 tõkke maha ajamise tõttu.

4x100 m teatejooks: 1) Läti meeskond — 45,0; 2) Eesti 45,3; 3) Leedu — 47,5.

100+200+300+400 m: 1) Läti — 2:05; 2) Leedu 2:06; 3) Eesti — 2:06,9.

Kõrgus: 1) A. Kuuse (E.) — 180; 2) Kuškis (Lä.) — 175; 3) Sule (E.) — 165; 4) Fridenbergs — 160; 5) Vabalas (Le.) — 160.

Kaugus: 1) N. Küttis — 6,72; 2) Grezde (Lä.) — 6,71,5; 3) Komaras (Le.) — 6,31; 4) Haitov (E.) — 6,12; 5) Fridenbergs (Lä.) — 6,12; 6) Gontis (Le.) — 6,08.

Kolmikühpe: 1) Küttis (E.) — 13,28; 2) Komaras (Le.) — 12,98; 3) Gontis (Le.) — 12,54; 4) Pelude (Lä.) — 12:41,5; 5) Ütt (E.) — 12,39; 6) Fridenbergs (Lä.) — 11:45,5.

Teivas: 1) E. Ärmann (E.) — 3,40; 2) ja 3) Vaitonis (Le.) ja Velde (Lä.) — 3,30; 4) Niggol (E.) — 3,20; 5) Vabalas (Le.) — 3,20.

Kuul: 1) N. Feldmann (E.) — 13,49; 2) Sule (E.) — 12,85; 3) Šačkus (Le.) — 12,30; 4) Timrots (Lä.) — 12,14; 5) Komaras (Le.) — 12,04; 6) Muzis (Lä.) — 11,33.

Ketas: 1) N. Feldmann (E.) — 45,24 (uus SELL-i rekord, end. oli soomlase Vaalamo nimel 45,06); 2) Šačkus (Le.) — 42,37; 3) Niggol (E.) — 42,03; 4) Muzis (Lä.) — 39,09; 5) Berzinš (Lä.) — 35,09; 6) Tamalynas (Le.).

Oda: 1) G. Sule (E.) — 63,23 (uus SELL-i rek., end. Schützi (E.) nimel), rekordvise oli Sule koguni 64,76; 2) Slavickas (Le.) — 56,93; 3) Niggol (E.) — 56,51; 4) Breikš (Lä.) — 53,12; 5) Tamulinas (Le.) — 52,50; 6) Stals (Lä.) — 51,55.

Viievõistlus: 1) Niggol (E.) punkte — 3.310,38; 2) Šačkus (Le.) — 3.307,73; 3) Ärmann (E.) — 3.209,31; 4) Berzinš (Lä.) — 3.062,31; 5) Stals (Lä.) — 2.821,67; 6) Vabalas (Le.) — 2.341,69.

Üldpunktidega tuli võitjaks Eesti 146, 2) Läti — 121,5, 3) Leedu — 109,5. Eesti omas esikohti 12, Läti 4 ja Leedu 1.

Tennis oli peremees eestlane K. Lasn, kes võitis ülekaalukat oma vastaseid.

Tennise tulemused:

Meesüksikmängus: 1) K. Lasn (E.), 2) Jakutis (Le.), 3) Bertinš (Lä.), 4) Giedrys (Le.).

Naisüksikmängus: 1) Stransmane (Lä.), 2) Žilinskaite (Le.).

Meespaarismängus: 1) Jakutis-Giedrys (Le.), 2) Bertin-Alksnys (Läti).

Segapaarismängus: 1) Stransmane-Bertin (Lä.), 2) Žilinskaite-Jakutis (Le.).

N. K.

Üliõpilaskonna majandusliku ankeedi teostamisest ja tulemusist.

3

Vold. Jako.

ÜLIKOOLI TÖÖ KATKESTUS.

Ülikooli tööd ei ole suutnud kõik üliõpilased katkestamatult teostada. Töö on katkestanud 890 mees-üliõpilast ja 348 naisüliõpilast. Katkestamata on töötanud seega 1224 mees- ja 667 naisüliõpilast.

Meesüliõpilased on katkestanud õppetöö kõige enam kaheks semestriks, nimelt 232 üliõpilast. Naisüliõpilased on üheks semestriks katkestanud kõige enam, nimelt 134.

Üle kümne semestri katkestajaid meesüliõpilasi on 52 ja naisüliõpilasi 10.

Ülikooli töö katkestamise põhjused on väga mitmesugused nii meesüliõpilastel: majanduslikud — 370 üliõpilasel, kaitsevæeteenistus — 224 üliõpilasel, ametalised — 55 üliõpilasel, tervislikud — 48 üliõpilasel, perekondlikud — 11 üliõpilasel jne.; naisüliõpilastel: majanduslikud — 249 üliõpilasel, tervislikud — 44 üliõpilasel, ametalised — 9 üliõpilasel jne.

TÖÖSKUS.

Tihti räägitakse, et üliõpilased ei oma kogemusi praktilises töös. Saadud andmetest aga selgub hoopis vastupidist. Tööskus on tabeli koostamisel jaotatud: teenistuses olevate tööoskused, teenistust vajavate tööoskused ja teenistust mittevajavate tööoskused.

Teenistusesolejad

oskavad 61 eriliiki tööala. Teenistuses on nimelt 551 meesüliõpilast ja 61 naisüliõpilast. Nendest meesüliõpilased oskavad kõige enam raamatupidamist, nimelt 203 isikut, masinakirja 123. Teisi tööliike osatakse vähem.

Naisüliõpilastest oskavad kõige enam masinakirja 29 isikut, raamatupidamist 16 isikut. Teisi tööliike jällegi vähemal arvul.

Teenistust vajavate

üliõpilaste tööskus on 64 liiki.

Üldse vajavad teenistust 1125 meesüliõpilast ja 622 naisüliõpilast.

Meesüliõpilastest oskavad jällegi kõige enam raamatupidamist — 227 üliõpilast, masinakirja — 183 üliõpilast, kantslei tööd — 77 üliõpilast jne.

Naisüliõpilastest oskavad: masinakirja 193 üliõpilast, raamatupidamist 136 üliõpilast, kantslei töid 29 üliõpilast, majapidamist 24 üliõpilast jne.

Üks meesüliõpilane rõhutab eriti alla oma suuri teadmisi mesinduse alal.

Teenistust vajavate üliõpilaste hulgas on 166 meesüliõpilast ja 122 naisüliõpilast, kes ei oska mingit tööala.

Üldiselt osatakse kõiki tööalasid, nii aiandust, raamatukogu töid, kiirkirja, tunniandmisi, mitmet liiki füüsilist jõudu vajavaid töid jne.

Teenistust mittevajavate

üliõpilaste tööskus on 47 liiki.

Üldse ei vaja teenistust 438 mees- ja 332 naisüliõpilast.

TEADUSKONDADE VALIKU JA VAHETUSE PÕHJUSED

on kas huvi, praktilised kaalutlused või mõlemad kokku.

Nii on huvi pärast vastavasse teaduskonda astunud 1005 meesüliõpilast ja 461 naisüliõpilast, praktilistel kaalutlustel 696 meesüliõpilast ja 320 naisüliõpilast, mõlematel põhjustel 413 meesüliõpilast ja 234 naisüliõpilast. Teaduskonna vahetuse põhjused on umbes samad.

Algusest peale ühes ja samas teaduskonnas on olnud 1746 meesüliõpilast ja 903 naisüliõpilast.

Teaduskondi on vahetanud seega 368 meesüliõpilast ja 112 naisüliõpilast.

Semestrite arvu poolest on enamus nooremail üliõpilasil — nii 2—6 semestrit. On aga ka 1 mees- ja 1 naisüliõpilane, kes on 28 semestrit ühes ja samas teaduskonnas õppinud, kuid lähemal ajal lubavad lõpetada ülikooli. 22 semestrit on õppinud 7 meesüliõpilast ja 2 naisüliõpilast.

VÕLAD.

Peab siinkohal tähendama, et võlgade ja muu keskmise väljamineku andmeid ei või võtta absoluutselt usutatavana, kuna rahalistes küsimustes on antud sageli andmeid, mida võib ainult pidada tõenäolisteks.

Üldiselt on vaadeldavaist 3129 üliõpilasest laenu dega koormatud 1200. Nendest meesüliõpilasi 958 ja naisüliõpilasi 242 isikut. Võla kogusumma on 673.690 krooni. Sellest summast kuulub meesüliõpilastele 598.645 kr. ja naisüliõpilastele 75.045 kr.

Rahaasutistelt on laenu saanud 429 meesüliõpilast 236.675 krooni, 35 naisüliõpilast 6300 krooni.

Seega kokku rahaasutistelt laenanud 464 üliõpilast kogusummas 242.975 krooni.

Meesüliõpilastel on kõige enam 100 kroonilisi laene, nimelt 44 isikul ja 50 kroonilisi 43 üliõpilasel.

Kõige suurema summa on rahaasutisest saanud üks põllumajandustead. meesüliõpilane, nimelt 8000 kr. Ühel on laenatud 7800 kr. 4000 kr. laene on aga juba 5 meesüliõpilasel.

Naisüliõpilastel on kõige suurem rahaasutisest laenatud summa 520 kr. — ühel fil. teaduskonna üliõpilasel.

Kõige suuremal arvul on õigusteaduskonna üliõpilased rahaasutistest laenu saanud, nimelt: 174 meesüliõpilast 114.350 kr., majandustead. 64 meesüliõpilast 38.255 kr.

Metsateaduskonna üliõpilased on kõige vähem laenanud, nimelt 11 meesüliõpilast 4590 kr.

Naisüliõpilastest on filosoofiateaduskonna üliõpilased esikohal, nimelt 15 isikut 2920 krooniga.

Vanemate ühiskondliku kihistuse järele on laenanud rahaasutistest kõige enam talupidajate — üle 10 ha talundite —, ja ametnikkude lapsed, nimelt talup. üle 10 ha — 145 üliõpil. 83.225 kr., ametnike — 104 üliõpil. 41.275 kr.

Eraisikutelt on laenanud 747 meesüliõpilast 318.605 kr., 216 naisüliõpilast 62.735 kr., seega kokku 963 üliõpilast 381.340 kr.

Esikohal jällegi 100 kr. laenu, nimelt 100 meesüliõpilasel ja 28 naisüliõpilasel.

„Neitsid lampidega“.

August Mälgu komöödia 4-as vaatuses „Vanemuises“ 23. sept. Lavastaja: E. Türk.

„Vanemuine“ elab sedapuhku huumori tähe all. Hooaja teise lavastusena anti jälle komöödia — August Mälgu neljavaatusl. uudisteos „Neitsid lampidega“. Igatahes kõigiti õnnestunud ja originaalne pealkiri, mis lubab oodata sama algupärase sisu ning omab küllalt eeldusi publiku ligimeelitamiseks. Viimane oli siiski nagu instinktiivselt haistnud, et paljutootava etiketi all serveeritakse kunstmett ja tulemuseks olid tühjad toolideread, mis nukrutsesid avatenduse pea väljamüüdnud saali asemel. See tähendab: koos oli ainult tavaline esietenduse kvoorum.

Eelarvamusteta asja juurde asudes töötas käesolev lavateos üllatada enne kõike oma žaanri uudusega. See kaunis lootus osutus kahjuks naiiviks enesepetteks. Kõigi ootuspärasuste kiuste koorus etendusel sellest nii kõlavalt tituleeritud tööst välja päris tavaline „Mikumärdi“ epigoonide seeria värvitu õis. H. Raudsepp, kes nähtavasti paremini tunneb publiku psühholoogiat, on õieti aimates, et mikumärditsuste triumfid varsti kuuluvad ajalukku, juba siirdunud uuele alale. Õigel ajal pidurdada on ka kunst omaette. Oldagu siis epigoonsuses järjekindl!

Ehkki meie „ühehooaja komöödiat“ sarjas on „Neitsid lampidega“ esmakordne haare usulistesse regioonesse, tundub siiski, nagu poleks siin ainevalik idee omaette, nagu see on Raudsepa teoste juures. Siin on see vaid abinõuks, selleks juhuslikuks keskuseks, mille ümber pannakse tiirlema reljeefsete üksikkujudena väljatöötatud tegelaskond. Nii oleks tolle pseudopastori asemel, kes tükile õieti andiski usulise värvingu, samasuguse eduga võinud olla mõni pseudokoolmeister või pasunakooriguhataja, kes samuti oma ametioskusega oleks tekitanud furoori, käitumislõppedusega võlnud naisi ning lõppeks pettuse avastumisel ebagent-

lemanlikult tagaakna kaudu põgenenud — efekt oleks jäänud samaks.

Pastori valimisel tekkinud intriigi, mis iseenesest ei näita küll suurt leidlikkust, suudab siiski tarvilisel määral hoida pinget ja olla kitiks, mis hoiab koos nii eriilmeliste kujude kollektsiooni. Need üksikud tüübid osutuvadki näidendi peavooruseks. Oma algkujus eluligidased, kõigi inimlike pahede ja hüvedega, kes igäüks omamoodi on raketdatud ühise idee teenistusse, mõjuvad nad omaette usutavalt ja peaaegu sümpaatiat võitvalt.

Mis puutub lavastusse, siis on Ed. Türk tüki hoidnud võrdlemisi realistlikes raames, püüdes nivelleerida nii erinevast materjalist osalistkonda selle karikatüüri kalduva tendentsi sumbutamisega. On küsitav, kuivõrt see tagasihoidlikkus kasuks tuli tükile, millel puudub eriline vaimusädelus ja süžee täitejõud ning mille terve kandepind päämiselt baseerub ainult üksiktüüpidele. Muide sõnalise kandejõu ja situatsioonikoomika puudujääke kaeti liiklemiselaevuse ja tempo vaheldusega.

Osade jaotust üldiselt võib pida õnnestunuks päle mõne üksiku erandi, mille tõtu mäng suutis päästa nii mõnegi tühja koha, mis komöödia sisuliselt võlgu jättis. Lavastuse üldstiilist kinni pidades“ püüdis ka üksikosalised retušeerida esiletükivaid karikatüüriniite, mille tõttu mõned kujud küll vast võitsid elulähiduselt, kuid kaotasid koomikalt. Nii näiteks oleks R. Ratasepp, kes muidu kõster Rästikuna sai näidata oma tähelepanavat karakterloomingu võimet, mõne iseloomustava joone tugevama allakriipsutamisega tüübi reljeefsusust veelgi tõstnud. Sama on maksev ka E. Nüssiku kohta, kes muidu andis rahuldava kuju ilmetust ja verevaesest rätsepmeistrist. — Ilmeka tüübi lõi E. Ende teose tulpunktis seisvast „pastor“ Kleinmannist. Kuna ta oma debüteerimis-

õhtul osa ilmetuse tõttu mõjule ei pääsenud, näitas ta seekord seda üllatavamalt tasakaalukat ja küpselt mängu. — Väikese ebakõlana üldises kordaminekus tundus A. Sunne kellamees kõledana. Igatahes Sunne ei sobi sellesse miljöösse — ta näis rhodotendronina, mis istutatud kapsapeenrassa. Läbi talupoja vammuse ja külavahe filosoofia vilksatas kõigist püüdeist hoolimata intelligentsi esindaja maneere nii hääles kui käitumises. — Naisosalisist oli õhtu silmapaistvamaid I. Suvorova kõstri karjateenija Marina. Sama temperament, mänguõhin ja loomulikkus, millega Suvorova alati on kõitnud, oli õnnelikult transporditud ka sellesse miljöösse. Rõõmustava üllatuse pakkus ka teine kõstriteenija debüteeriva pr. K. Danilovi näol, kes tugeva lavanärviga kõrval omab veel selge diktsiooni ja meeldiva tämbri. Ta värske ja lavakodune esinemine jättis kõigiti sümpaatse mulje. — Ka pr. M. Türk rahuldab küllaldaselt tüüpilise kadakliku ja väikekodanliku kõstriemanda maskis. Ehkki autor osa asjatult oli ülekoormanud saksapärase väljendustega, ei pääsnud see tagasihoidlikkus mängus eksitama. — Viimasena mainitagu veel pr. Liiv-Idamit, kes esmakordselt esines „Vanemuise“ laval — rätsepaemand Lonnina. Pr. Liiv-Idam, kel nähtavasti suurem lava-praktika seljataga, näitas hoogu ja julgust selle suure energia ja türaniseerimise kalduvustega naise tõlgitsemises. Imelikul kombel valitseb meil arvamine, et suurt teotahet ja energiat kõige paremini saab väljendada suure räuskamise ja žestide pillamisega. See tõbi oli külge hakanud ka pr. Liiv-Idamile ning hävitas ta muidu läbimõeldud osas nüansseerimisvõimalused, muutes sellega tolle elutahtest ülevoolava rätsepaemandakese peaaegu mingiks amatsooniks.

H. Esko.

Kõige suurem eraisikutelt laenatud summa on 20000 kr. Sellise summa on laenanud üks õigus- ja ka üks rohuteaduskonna üliõpilane. Teistel on hulga vähemad summad.

Naisüliõpilastest on ühel mat.-loodusteaduskonna üliõpilasel läinud korda laenata 3000 kr. Teistel jällegi vähemad summad.

Abirahade arvel on saanud laenu 156 meesüliõpilast 43.365 kr. ja 48 naisüliõpilast 6010 kr., seega kokku 204 üliõpilast 49.375 kr.

Kõige enam on saanud 60 kr. abirahasid. Kõige suurem abiraha on olnud ühel majandusteaduskonna üliõpilasel 7500 kr.

Arvestatud on vähemalt 10 krooniliste võlgadega. Vähemad summad on jäänud arvestamata.

Mõned üliõpilased on võrdlemisi täpselt oma võlad ankeetlehele märkinud. Nii üks üliõpilane on kirjutanud 35 sendilise laenu kaasvõitlejalt kino „Metropoli“ minekuks. (Järgneb)

Koosolek 22. septembril 1933.

Koos 24 kaasvõitlejat.

Juhatab ksv. T a s s o, protokollib ksv. S o o s a r.

Päevakorras:

1. Protokoll.

2. Juhatuse tegevuse aruanne ja otsuste kinnitamine.

3. 7. Soome-Eesti üliõpilaspäevade ametlikkude esindajate valimine.

4. Läbirääkimisi.

Ksv. T a s s o tervitab kokkutulnuid, soovib tahet ja püsivust, lootes, et töö saab olema viljakas. Avab 12. edustuse sügissemstri 1. koosoleku.

Ksv. R o n i m o i s palub sõna erakorraliseks teadaandeks.

Ksv. S a k s juhhib tähelepanu sellele, et päevakorra esimene punkt on protokoll.

Ksv. T a s s o seletab, et erakorraline teadaanne pole sõltuv päevakorrast.

Peale pikemaid vastastikuseid vaidlusi ksv. T a s s o annab ksv. R o n i m o i s i s e sõna erakorraliseks teadaandeks enne päevakorda.

Erakorraline teadaanne.

Üliõpilaskonna 12. Edustuse Üliõpilasseltside Rühm ja EÜS. Põhjala, asudes seisukohal, et Eesti Üliõpilaskond, olles truud Eesti riigile ja rahvale ning lojaalne tema valitsusele, leidis tarviliku olevat suure rahvusliku eneseavalduse — 10. juubelilaulupeo puhul avaldada suurimat austust ja lugupidamist meie riigile ja rahvale — tema esindaja, Riigivanema kaudu.

Sellest terviklikust Eesti Üliõpilaskonna ettevõttest ei ole leidnud võimaliku olevat osa võtta Eesti Korporatsioonide Liitu kuuluvad ja nendega solidaarselt toimunud org-id, vaatamata sellele, et selle üliõpilask. rahvusliku meeleavalduse oli otsustanud Üliõpilaskonna Edustus, Juhatus ja kõikide eesti rahvuslike üliõp. org-ide esindajate koosolek. Kõigil neil koosolekuil on viibinud ka EKL-i kuuluvate org-ide esindajad, kes sõna võttes on lubanud alluda koosoleku otsusele. Üliõpilasseltside Rühm leiab, et EKL ja temaga solidaarselt toimunud org-id oma põhjendam. puudumisega austus-

avaldusest eesti rahvale tema esindaja, Härra Riigivanema kaudu ja oma liikmete aktiivse vastutõotamisega üliõpilaskondlikule üldrahvuslikule ettevõttele ning külalisüliõpilaste ja mõnede eesti organisatsioonide ebaloojaalse mõjutamisega — on liialt kergekäeliselt rikkunud Üliõpilaskonna solidariteedi ja terviklikkuse senist puutumust.

1.

Eelmise koosoleku protokoll kinnitamine.

Ksv. M o r i n : arvan, et juhatuse otsuste kinnitamise juures on lahkumine Juhatus ja Edustuse protokollide vahel. Palun mõlemad ette lugeda.

Ksv. S e l l i o h v : kas mahatõmbamine „ka riigivanema juurde“ on kinnitatud protokollija poolt? Kui ei — siis palun vastav täiendus protokollile võtta.

Ksv. T a s s o seletab, et protokoll lõpus on märkus mahatõmbamise kohta.

Ksv. S e l l i o h v seletab, et rongikäigu asjas Juhatusel antud volitusetpanek: „koha, aja ja marsruudi ligem määramine jätta Üliõpilaskonna Juhatus hoolde“ on segane. Seda tuleb seletada nõnda, nagu tolelaegne Edustus mõtles, volitusega tehnilise korraldamise alal. Esitab vastava ettepaneku.

Ksv. R o n i m o i s : tuleb pärida ksv. T a s s o l t, mida ta selle all mõtles.

Ksv. S a k s : asutus, kes otsuse teeb, peab olema võimeline ka seda tõlgendama.

Ksv. T a s s o : ei mõelnud rongikäigu tehnilist korraldamist.

Ksv. D o b r u s : arvan, et Tasso mõtles üht ja ütles teist.

Ksv. K a e l a s : protokoll tõlgendamine ja kinnitamine on kaks eriasja.

Ksv. S e l l i o h v kordab oma ettepanekut, millele ksv. T a s s o vastab, et tema vormilistel põhjustel seda ettepanekut hääletamisele ei pane, kuna see ei ole protokollile täiendus, vaid eriarvamus.

Ksv. O t t : täiendava märkuse võtmine protokollile lõpu on tolelaegse Edustuse koosoleku meeleolu fikseerimine.

Ksv. R o n i m o i s : kui tehakse ettepanek, et järgmised Edustuse liikmed on teisiti mõelnud — siis võib sellega päri olla.

Ksv. D o b r u s esitab ettepaneku 10-minutiliseks vaheaajaks, mis vastu võetakse.

Kuna vaheaeg möödab, äraolijale teatatud ja kvoorum koos — siis ot-

Ksv. Erika Veidenbaum.

Sündinud on endise Venemaa Eestimaa kubermangus parandamatuna idealistina. Alles peale keskkooli lõpetamise astus ülikooli ja — üliõpilaskonda. Üliõpilaskonnas on E. V. olnud ka mõningais ameteis — s e n i kaugełtki mitte küll kõigis. Nii on ta olnud lühemat aega (2 aastat) „Üliõpilastele“ vastutav- ja peatoimetaja ning praegu juhhib Üliõpilaskonna välisministeeriumi. On korraldanud ka mõningaid rongikäike, kuid kodumaises ulatuses ja mitte autoridega.

Väga võimalik, et üliõpilasel E. V-l on olnud vähesed kokkupuuted ka hõimuliikumisega — näiteks Akadeemilise Hõimuklubi juhatajana.

Kaitseväe kohustise sooritas E. V. möödunud kevadel soomekeele lektorina. Endaarendamise otstarbel õpib praegu aga poola keelt.

Teadusliku kraadi poolest on E. V. Tartu Ülikooli vilistrand.

Alaline asukoht: Üliõpilasmaja, Tartu.

sustatakse päevakorras edasi minna — ootamata ühe rühma tagasitulekut. Protokolli kinnitamise hääletamisel 14 poolt, 3 erapooletut, 1 vastu.

2.

Kinnitatakse järgmised aruanded:

1. **Juhatus** e tegevuse aruanne, mille kannab ette ksv. Tasso.

2. **Välis**toimkonna aruanne — ksv. Veidenbaumilt.

3. **Loterii** toimkonna aruanne ksv. Ükstilt.

Päevakorra punkti lõpul esitab ksv. Saks

erakorralise teadaande.

Eesti Korporatsioonide Rühm deklareerib, kuna Üliõpilaskonna esimehe ja osa Edustuse liikmete poolt tõlgitsetakse eelmise Edustuse koosoleku protokoll (19. V 1933) sihilikult valesti, nagu võiks Üliõpilaskonna Juhatusel rongikäigu korraldamisel koha, aja ja marsruudi määramises antud volitust mõista otsuse eelmise osa sisulise muutmisenä — siis sellest välja minnes EKR prototeerib eelmise Edustuse koosoleku protokoll kinnitamise ja Üliõpilaskonna esimehe tegevuse vastu.

Ksv. Tasso: arvan, et deklaratsioon on minu isiku vastu sihitud ja tõstan usaldusküsimuse.

Ksv. Ronimois paneb usaldusküsimuse hääletamisele.

Ksv. Saks: deklaratsioon ja usaldusküsimus on kaks erimõistet.

Ksv. Põlde teeb täiendava ettepaneku: Edustus, ära kuulates EKR-i teadaande, avaldab esimehele usaldust.

Hääletamisel: 14 poolt, 7 vastu.

Juhatus otsuste kinnitamine. Otsustatakse kinnitada rida Juhatusel koosolekute otsusi. Juhatus otsuse kohta, korraldada rongikäik Vabadussõjas langenute kalmele, palub ksv. Selliovetust.

Tasso: rongikäik korraldati muudetud otsuse alusel Riigivanema kui eesti rahva esindaja juurde.

Ksv. Mädaßon: Juhatus oli ettevaatamatu, sest ei olnud arvestatud teistest laulupidudest erinevate oludega.

Ksv. Sellio v: kas Juhatus loeb täidetuks eelmise Edustuse otsuse?

Ksv. Tasso lubab vastata järgmisel koosolekul.

Juhatusel otsused kinnitatakse.

3.

Soome-Eesti üliõpilaspäevadele valitakse ametlikeks esindajaiks: E. Veidenbaum — 19 häälega, E. Saks — 18 häälega, R. Tasso — 18 häälega, M. Antov — 14 häälega, H. Ronimois — 15 häälega ja M. Olesk — 13 häälega. Asendajaiks valitakse: ksv. L. Raudsepp ja ksv. A. Morin.

4.

Läbirääkimiste all võtab sõna ühise Demokraatlikkude üliõpilaste rühma poolt arupärimiseks ksv. H. Rebane: arupärijad nõuavad avalikku selgitust:

1) kas meie Üliõpilaskonna välisesinduse tegevus on kõigiti korras?

2) mis motiividega on põhjendatud meie Üliõpilaskonna välisesindaja ksv. Paalmani puudumine viimaselt C. I. E. kongressilt?

3) milline osa on ksv. Paalmanil skandaalseks saanud SELL Itaalia ekskursiooni nurjumisel?

Arupärimine otsustati vastu võtta. Koosolek lõpeb kell 3/4.

AKADEEMILISI TEATEID

Ülikooli lõpetasid.

USUTEADUSKONNAS: Kristjan Valdmann.

ÕIGUSTEADUSKONNAS: Viktor Brauver.

MAJANDUSTEADUSE OSAK.: Isaak Bachmat.

FILOSOOFIATEADUSKONNAS: Helmi Grube, Rosalie Elisabeth Grünthal, Linda Helene Sieder ja Ervin Roos.

ARSTITEADUSKONNAS: arstina Konstantin Lunin.

FARMAATSIA OSAKONNA: Alide Võmma, Elfriede Viltam, Elise Truus (cum laude), Veera Päsmel, Heinrich Petersenn, Erika Norkin (s. Linberg), Estera Kruusberg, Edgar Percy Jacoby.

MAT.-LOODUSTEADUSKONNAS: Hilda Elbing.

Vabastamisi ja kinnitamisi.

Närvikliiniku noorem assistent V. Üprus vabastati ametikohuste täitmiseks üheks aastaks, kuna temale on määratud Rockefelleri stipendium teaduslikuks edasitöötamiseks välismaal. V. Üprus läheb töötama alul tühte Londoni haiglasse.

Hääleseadjaks muusikaõpetaja juurde kinnitati hra R. Jõks. Ehitusõpetuse kabineti noorema assistendi arh. O. Puumanni ametiaega pikendati aasta võrra. Joh. Pärn kinnitati põllumajapidamise kabineti abiassistendiks.

Õppeülesandetäitja mag. jur. H. Kristal vabastati õppetööst, kuna temale on määratud Rockefelleri stipendium üheks aastaks ja ta sõidab välismaale.

Edasi kinnitati ametisse: majandusgeograafia seminari abijõud E. Grepp ja klassilise muinasteaduse instituudi abijõud E. Roos.

PROF. P. KOGERMANN

kavatses eeloleval poolaastal töötada varemini algatatud uurimistö jätkamisel Zürichi polütehnikumi juures, milleks on palunud ametipuhkust kaheks kuuks.

Ametist lahkuva prof. H. Richteri ülesannete täitmine pandi loomaarstiteaduskonna anatoomia ja

histoloogia dots. dr. med. vet. J. Tehverile.

Riigikohtu liige A. Palvadre ei saa praeguse töökorralduse tõttu Riigikohtu administratiivosakonnas täita õppeülesannet ülikoolis. Ülikooli Valitsus vabastas tema sellest.

TEHNIKA TEADUSKOND.

Kuna HSM poolt algatatud tehnika-teaduskonna asutamine viibib, sest et see tuleb läbi viia seadusandlikus korras, on mat.-loodusteaduskond HSM soovitusel teinud korraldusi, et tehnika-teaduskonda üleminna kavatsevad üliõpilased saaksid õpetust neis vähestes ainetes, mis mat.-loodusteaduskonna normaalkavas puuduvad võrreldes tehnikala esimese semestriga. Ülikooli Valitsus omalt poolt kinnitas õppeülesande dipl. ins. K. Grimmile: „Masinate õpetuse üldjooni“ 3 t. näd. ja „Tehniline joonestamine“ 4 t. näd.

ÜLIÖPILASTE KEHALISE KASV. TUNNID.

Kehalise Kasvatuse Instituudi ja Üliõpilaskonna kehalise kasvatuse

toimkonna korraldusel teostatakse üliõpilasile kehalise kasvatus tunnid ülikooli võimlas II poolaastal 1933 järgmiselt:

1. Rütmiiline võimlemine naistele t., r. 12—13, 16,30—17,20.
2. Võimlemine naistele e., n. 10—11, 19—19,50.
3. Võimlemine meestele e., n. 15,40—16,30; t., r. 14—14,50.
4. Riistvõimlemine meestele e., n. 19,50—20,40.
5. Põrandavõimlemine meestele t., r. 13—14.
6. Kergejõustiku treening meestele t., r. 18,10—19.
7. Maadlus t., r. 11—12.
8. Jiu-Jitsu (meestele kui ka naistele) e., n. 11—12.
9. Murdmaajooks k., l. 14—15.

POOLA-EESTI AKADEEMILINE ÜHING LOOMISEL.

19. sept. s. a. peeti üliõpilaskonna välistoimkonna korraldusel üliõpilasmajas Poola-õhtu. Osavõtjaid oli

kogunenud tihedalt. Õhtu avas Üliõpilaskonna esimees R. Tasso. Sõnaliselt ettekandeid leidis järgnevalt: poola keele lektorilt J. Kaplinskilt — Eesti-Poola kultuuril. suhteist; Varssavi ülikooli eeste keele lektorilt V. Ernitsalt — Eesti-Poola poliitilistest suhetest; poola üliõpilaselt F. Kapelinskilt — Eesti-Poola sõpruse poliitilisest ja kultuurilisest tähtsusest. Muusikalisi ettekandeid pakusid lektor J. Kaplinski (klaver) ja pr. Spridis (laul).

Koosolekul algatati ühtlasi Poola-Eesti Akadeemilise Ühingu teostamise mõte. Asja tegelikuks korraldamiseks valiti toimikond, koosseisus: prof. J. Uluots, lektor J. Kaplinski, Erika Veidenbaum, Robert Tasso, Rudolf Söber.

EÜS JA VIRONIA VAHELINE JALGPALLIVÕISTLUS

peatakse pühapäeval, 8. okt. kell 12. Võistlus peetakse mõlema org-i vilistlaste poolt välja pandud karikale ja on järjekordselt kolmas. Mäng

tötab kujuneda õige põnevaks, kuna EÜS kahel varem aastal võitnud on, siis omandaks ta tänavuse võidu puhul karika jäädavalt.

Toimetusele saadetud.

Elisa Orzeszko: Häda võidetuile.

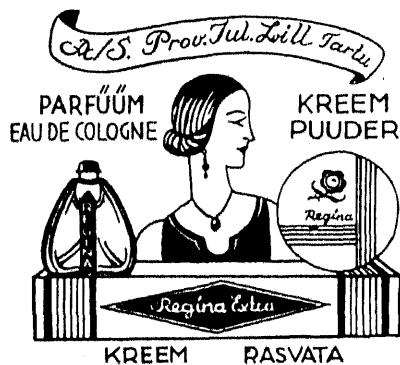
Elisa Orzeszko, tuntud poola novellikirjanik, käsitleb oma töis peamiselt ühiskondlikke küsimusi. Oma loomingus on ta esialgu poola õiguste eest võitlejate sõbraks, siis vaimustatud kaasvõitlejaks ja lõpeks murtud südamega kaasanutjaks.

Käesolevas romaanis, mis käsitleb a. 1863 alanud Poola vabadusvõitlust, ilmneb kogu ta patriootiline vaim ja tuline kaastunne oma rahva asjale. Armastava läbinägelikkusega tabatud tüübid esindavad parimat poola rahva hinges: vaimustatud kiindumust isamaasse ja tulist indu võitluseks selle vabaduse eest, kuid ka ahastust ja valu nurjunud ettevõtte ja isikliku õnne kaotuse puhul.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1 1/2 krooni semestris.

Vastutav ja peatoimetaja: Edgar Valter Saks. Tegevtoimetaja: Eduard Sitska. Toimetuse liikmed: Helgi Köpp, Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

„Postimehe“ trükk, Tartus 1933

Soovitame kõrgevärtuslikke iluravi vahendeid:

Regina-kreem
rasvata

Regina-puuder

Regina-küüntelakk

Regina-lõhnaõli

A/S. PROV. JULIUS LILL

Rüütli tän. 10.

Narva tän. 6.

„Üliõpilasleht“

Toimetus ja tallus

Üliõpilasmajas III korral on avatud teisipäeval ja laupäeval kella 15—16

Aasta tellim. — kr. 3.— ja 1/2 a. — kr. 1.50.
Välismaale: aastas kr. 5.— ja 1/2 a. — kr. 2.50

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920—32 aastakäigud ja üksiknumbrid.

Varemaid aastakäike müüakse
20% hinnaalandusega.

Tartu Erakliinik

Riia t. 34. Tel. 12-60.

Ravítakse
kõiki haigusí, välja arvatud
nakkushaigused.

Sünnitusosakond. Röntgenikiired.
Kõrgustikupäike. Sollux. Diather-
mia ja teised elektrí raviaparaadid.
Laboratoorium.

Selle piletiga võib võita igauks

15.000 krooni

Iga professor, vilistlane ja üliõpilane

ostab omale õppetöös tarvilikud kodu- ja välismaa

õppe- & käsiraamatud & kirjutustarbed

Loengute kaustikud
Täitesulepead
Seminaritöö paber ja
kaaned
Kartoteek-kaardid jne.
Õppe- ja käsiraamatud
Loengute- ja õppe- ning
eksamikavad
Konspektid jne. jne.

oma ettevõttest, Akadeemilisest Kooperatiivist. Akadeemiline Koop. on ainuke äri, kes koondanud oma lattu mitmesug. üliõpilaste eritarbeid. Tellimiste vastuvõtmine välismaa raamatutele ja ajakirjadele. Lähemalt tutvustamisbrošüürides, mis saada tasuta. Ostjaskonnale, nii kaua kui jätkub, kaunis 128 lhk. reklaam „Üliõpilasmärkmik“.

A s t u g e K o o p e r a t i i v i l i i k m e k s !

AKADEEMILINE KOOPERATIIV Tartus, Ülikooli tänav 15

POSTIMEES

Tartus, Ülikooli t. 21/23. — Telef. 80.

Trükikoda • Tsinkograafia • Köitekoda

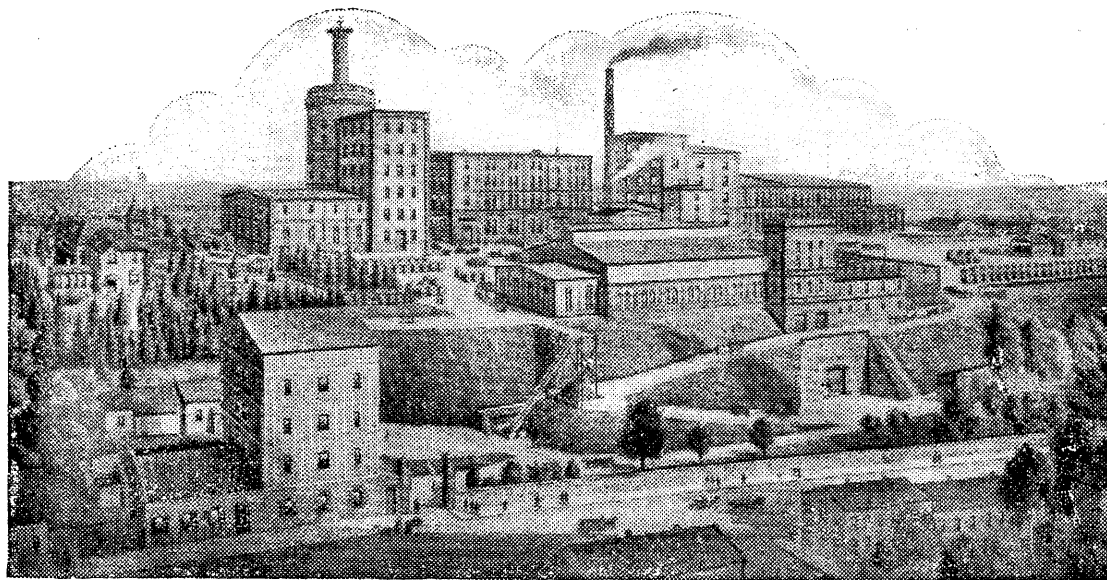
Täiuslikumad töökojad sel alal Eestis. Hinnad soodsad. — Tellimiste täitmise täpne ja kiire.

Suurim ja täielikum

raamatu- ja kirjutusmaterjalikauplus,
kirjanduse- ja paberilaod

Tartus, Suurturg nr. 16. Telefon 2-50.

SUURIM KODUMAA ODRA TARVITAJA

P ü s i v
h e a d u s
v õ i d a b !

ÕLLETUHAS AKTSIASELTS

A. L E C O O